

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Møteinnkalling

Utvalg: Verneområdestyret for SVR
Møtested: Energihotellet, Suldal, Nesflaten
Dato: 18.09.2019
Tidspunkt: 11:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 95207083. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Dyraheio landskapsvernområde, Suldal kommune

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Sidenr:
ST 24/19	Godkjenning av innkalling og saksliste	6
ST 25/19	Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar	6
ST 26/19	Orienteringer	6
RS 35/19	Referatsaker	6
RS 36/19	Tillatelse til transport med snøskuter i forbindelse med kalking av Store Sandvatn i Valle kommune-SVR LVO	
RS 37/19	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Stakkstøl i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 38/1, Hjelmeland kommune	
RS 38/19	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med vassprøvetaking i Frafjordheiane landskapsvernområde gnr/bnr, 12/1, Sirdal kommune	
RS 39/19	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Kvanndalen turisthytte i Kvanndalen landskapsvernområde, Suldal kommune - Stavanger turistforening	
RS 40/19	Innvilga søknad om bruk av helikopter i samband med bygging av bru ved Vestre Langsvatn i Bygland kommune. DNT Sør	
RS 41/19	Tillatelse til landing med helikopter i forbindelse med vedlikeholdsarbeid i Udalen i Åseral, Agder Energi Vannkraft	
RS 42/19	Innvilga søknad om landing med helikopter. Øyuvsbu turisthytte. Valle kommune. DNT Sør.	
RS 43/19	Innvilga søknad om landingsløype for helikopter ved Skyvatn, 1/4 Bykle kommune. Atle Boverud.	
RS 44/19	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Nyastølen i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 54/1, Suldal kommune	
RS 45/19	Innvilga søknad om landingsløype for helikopter ved Dalane 2/7, Kyrkjebygd driftehei. Reinert Grønning	
RS 46/19	Delvis innvilga søknad om landingsløype for helikopter i samband med kalking av fiskevatn.	

Valle fiskeadministrasjon v/Hallvard Tveit Berg.

- RS 47/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig material, utstyr og proviant og lignende i Åseral kommune, (gnr/bnr 2/19) SVR LVO
- RS 48/19 Åseralsprosjektene, revisjon av vilkår vedrørende tiltak knyttet til ferdsel over Nåvatn
- RS 49/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med vassprøvetaking i Lusaheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 118/1 og 145/1, Hjelmeland kommune
- RS 50/19 Søknad om byggetiltak i Grytdalen, (gnr/bnr: 2/24), snu takmøne på inngangsparti- Sirdal kommune, SVR-LVO
- RS 51/19 Kommuneplan for Bykle 2018 - 2030 - vedtak - arealdelen
- RS 52/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med byggeløype i Skoådalen i Åseral kommune (gnr/bnr: 7/8)- SVR LVO
- RS 53/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig utstyr og proviant til hytte (gnr/bnr 2/18) i Åseral kommune, SVR LVO
- RS 54/19 Innvilga søknad til landing med helikopter i samband med vassprøvetaking i SVR, kommunane Sirdal, Åseral, Hægebostad, Valle og Bykle.
- RS 55/19 Innvilga søknad for landing med helikopter. Josephsbu, Store Halvorsvatn. 5/9 Bygland kommune. Hans Gaarder
- RS 56/19 Innvilga søknad om dispensasjon om bruk av drone ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 28/1, Forsand kommune
- RS 57/19 Innvilga søknad om landing med helikopter i samband med leiteaksjon i området Knaben, Kvinesdal kommune.
- RS 58/19 Tillatelse til bruk av helikopter i forbindelse med undersøking av landets vassressursar
- RS 59/19 Tillatelse for bruk av drone på Kjerag, Frafjordheiane landskapsvernområde
- RS 60/19 Tillatelse til transport med snøskuter i verneområde for Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde, Kvinesdal Kommune
- RS 61/19 Innvilga søknad om dispensasjon til

- helikoptertransport til Hovatn turisthytte i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområder, Bykle, kommune - Stavanger turistforening
- RS 62/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Blåfjellenden og Sandvatn i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 62/3, Gjesdal kommune og gnr/bnr, 12/1, Sirdal kommune
- RS 63/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Steinkilen i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune
- RS 64/19 Helikoptertransport Stikildsøygard
- RS 65/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig material, utstyr, proviant og lignende- gnr/bnr 7/11 i Åseral kommune
- RS 66/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig proviant til hytte ved gnr/bnr 191/2 i Kvinesdal kommune
- RS 67/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Grytdalen i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 2/48, Sirdal kommune
- RS 68/19 Innvilget løyve til transport med snøskuter i gnr/bnr: 5/12 i forbindelse med frakt av ved og proviant til hytter, Flekkefjord Heieselskap/ Sverre Berrefjord
- RS 69/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Kvanndal i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 39/27, Hjelmeland kommune
- RS 70/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med vassprøvetaking i Frafjordheiane landskapsvernområde, Forsand og Gjesdal kommunar
- RS 71/19 Landingsløyve Øyuvsbu - tillating til å forlenge løyvet.
- RS 72/19 Løyve til bruk av helikopter i forbindelse med frakt av proviant og utstyr til hytte ved Skulebergjønn (2/5) i Åseral kommune
- RS 73/19 Tillatelse til transport med helikopter i Bygland - Steigilsøygard - 5/9, Hans Christian Gaarder
- RS 74/19 Tillatelse til transport med helikopter i Bygland - gnr/bnr 4/1, SVR LVO

RS 75/19	Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig material, brensel, proviant og lignende, Terje Salvesen, Åseral kommune. SVR LVO	
ST 27/19	Uttale til søknad om etablering av trase for motoriser kjøretøy ved Langevatn, Ljosland i Åseral.	7
ST 28/19	Søknad om tiltak for slipp og måling av minstevannføring ut av Storevatn i Åseral kommune, Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde	21
ST 29/19	Nilsebu Kraft A/S - Dispensasjon til utbygging av Gråfolåna i Lusaheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 121/3, Hjelmeland kommune - Førebunde klagehandsaming	28
ST 30/19	SKK-BASE - Søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Kjerag i samband med Heliboogie 2020, Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 22/1, Forsand kommune	33
ST 31/19	Videre oppfølging av tilbygg gjennomført uten tillatelse på eksiterende gjeterhytte ved Håheller gnr/bnr 62/455	41
ST 32/19	Søknad om landingsløyve for helikopter i samband med fiskeutsetting, 2/8 Enden i Bykle. Ingvil Hovden	46
ST 33/19	Eventuelt	50

ST 24/19 Godkjenning av innkalling og saksliste

ST 25/19 Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar

ST 26/19 Orienteringer

RS 35/19 Referatsaker

RS 36/19 Tillatelse til transport med snøskuter i forbindelse med kalking av Store Sandvatn i Valle kommune- SVR LVO

RS 37/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Stakkstøl i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 38/1, Hjelmeland kommune

RS 38/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med vassprøvetaking i Frafjordheiane landskapsvernområde gnr/bnr, 12/1, Sirdal kommune

RS 39/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Kvanndalen turisthytte i Kvanndalen landskapsvernområde, Suldal kommune - Stavanger turistforening

RS 40/19 Innvilga søknad om bruk av helikopter i samband med bygging av bru ved Vestre Langsvatn i Bygland kommune. DNT Sør

RS 41/19 Tillatelse til landing med helikopter i forbindelse med vedlikeholdsarbeid i Udalen i Åseral, Agder Energi Vannkraft

RS 42/19 Innvilga søknad om landing med helikopter. Øyuvsbu

turisthytte. Valle kommune. DNT Sør.

RS 43/19 Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter ved Skyvatn, 1/4 Bykle kommune. Atle Buverud.

RS 44/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Nyastølen i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 54/1, Suldal kommune

RS 45/19 Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter ved Dalane 2/7, Kyrkjebygd driftehei. Reinert Grønning

RS 46/19 Delvis innvilga søknad om landingsløyve for helikopter i samband med kalking av fiskevatn. Valle fiskeadministrasjon v/Hallvard Tveit Berg.

RS 47/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig material, utstyr og proviant og lignende i Åseral kommune, (gnr/bnr 2/19) SVR LVO

RS 48/19 Åseralsprosjektene, revisjon av vilkår vedrørende tiltak knyttet til ferdsel over Nåvatn

RS 49/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med vassprøvetaking i Lusaheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 118/1 og 145/1, Hjelmeland kommune

RS 50/19 Søknad om byggetiltak i Grytdalen, (gnr/bnr: 2/24), snu takmøne på inngangsparti- Sirdal kommune, SVR-LVO

RS 51/19 Kommuneplan for Bykle 2018 - 2030 - vedtak - arealdelen

RS 52/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med byggeløyve i Skoådalen i Åseral kommune (gnr/bnr: 7/8)- SVR LVO

RS 53/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig utstyr og proviant til hytte (gnr/bnr 2/18) i Åseral kommune, SVR LVO

RS 54/19 Innvilga søknad til landing med helikopter i samband med vassprøvetaking i SVR, kommunane Sirdal, Åseral, Hægebostad, Valle og Bykle.

RS 55/19 Innvilga søknad for landing med helikopter. Josephsbu, Store Halvorsvatn. 5/9 Bygland kommune. Hans Gaarder

RS 56/19 Innvilga søknad om dispensasjon om bruk av drone ved Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 28/1, Forsand kommune

RS 57/19 Innvilga søknad om landing med helikopter i samband med leiteaksjon i området Knaben, Kvinesdal kommune.

RS 58/19 Tillatelse til bruk av helikopter i forbindelse med undersøking av landets vassressursar

RS 59/19 Tillatelse for bruk av drone på Kjerag, Frafjordheiane landskapsvernområde

RS 60/19 Tillatelse til transport med snøskuter i verneområde for Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde, Kvinesdal Kommune

RS 61/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Hovatn turisthytte i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområder, Bykle, kommune - Stavanger turistforening

RS 62/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Blåfjellenden og Sandvatn i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 62/3, Gjesdal kommune og gnr/bnr, 12/1, Sirdal kommune

RS 63/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Steinkilen i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune

RS 64/19 Helikoptertransport Stikildsøygard

RS 65/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig material, utstyr, proviant og lignende- gnr/bnr 7/11 i Åseral kommune

RS 66/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig proviant til hytte ved gnr/bnr 191/2 i Kvinesdal kommune

RS 67/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Grytdalen i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 2/48, Sirdal kommune

RS 68/19 Innvilget løyve til transport med snøskuter i gnr/bnr: 5/12 i forbindelse med frakt av ved og proviant til hytter, Flekkefjord Heieselskap/ Sverre Berrefjord

RS 69/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Kvanndal i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 39/27, Hjelmeland kommune

RS 70/19 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med vassprøvetaking i Frafjordheiane landskapsvernområde, Forsand og Gjesdal kommunar

RS 71/19 Landingsløyve Øyuvsbu - tillating til å forlenge løyvet.

RS 72/19 Løyve til bruk av helikopter i forbindelse med frakt av proviant og utstyr til hytte ved Skulebergjønn (2/5) i Åseral kommune

**RS 73/19 Tillatelse til transport med helikopter i Bygland - Steigilsøygard
- 5/9, Hans Christian Gaarder**

**RS 74/19 Tillatelse til transport med helikopter i Bygland - gnr/bnr 4/1,
SVR LVO**

**RS 75/19 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av
nødvendig material, brensel, proviant og lignende, Terje Salvesen,
Åseral kommune. SVR LVO**

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Setesdalsmuseet Rysstad,
Setesdalsvegen 3273, 4748 Rysstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47
fmavjth@fylkesmannen.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/6689-0

Saksbehandler: Jørn Trygve Haug

Dato: 20.08.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	27/19	18.09.2019

Uttale til søknad om etablering av trase for motoriser kjøretøy ved Langevatn, Ljosland i Åseral.

Vedlegg

- 1 201506749-146 Begrenset høring - Søknad om etablering av faring for motorisert kjøretøy (ATV) langs Langevatn fra Fosstjønn til utløp fra Upsetjønn i Langevatn med vedlegg

Forvalters innstilling

Verneområdestyret meiner at OED sine marknader til gjeven konsesjon må leggest til grunn og tilrår ikkje at vegen vert vidareført frå Fosstjønn og vestover mot Upsetjønn.

Verneområdestyret legg vekt på at allereie med dei godkjende og gjennomførte tiltaka ligg dei ein monaleg forbetring av tilkomst både for landbruksdrifta og annan ferdsel. Med ei vidareføring av vegen vil det på sikt kunne skape ferdselspress inn i verneområdet som i dag jamnleg vert nytta av villrein og som har liten ferdsel. Til grunn for vurderinga er det lagt vekt på at standard og bruk av slike vegar ofte vert ein annan og av større omfang enn det som vart lagt til grunn når løyvet vart gjeven. Verneområdestyret syner her til Føre-var-prinsippet i Naturmangfaldslova § 9.

Om tilrådinga frå verneområdestyret ikkje vert teken til følgje må det vera eit absolutt krav at ny bru over Monn vert utforma slik at utelukkar køyretøy større enn ATV og snøscooter. Det må også vera eit krav at merka vinterløype vert flytt til området nord-vest for Fosstjønn slik det er omtala i høyringsbrevet.

Det er registreringar av raudlista rovfugl i områda. Desse bør sjekkast ut og takast omsyn til i vidare handsaming av saka.

Saksopplysninger

NVE har sendt på ei avgrensa høyring søknad frå Agder Energi Vannkraft om bygging av trase for motorisert køyretøy (ATV-veg) frå Fosstjønn til utlaup av elv frå Upsetjønn ved Langevatn på Ljosland i Åseral. Sjå vedlegg 1. Tiltaket ligg i sin heilskap utanfor verneområdet SVR. Arbeidsutvalet drøfta saka i møte 16.8.2019. Tiltaket ligg tett opp til verneområdet og kan ha konsekvensar vidare inn i verneområdet. Av den grunn ønskja arbeidsutvalet at ein uttale vart teken opp i verneområdestyret. NVE har gjeve utsett frist til 20.9.2019 for uttale.

Bakgrunnen for saka er Agder Energi Produksjon (AEP) sin konsesjon frå 2017 der det vart gjeven løyve til auka regulering av Langevatn og ny overføringstunnel Langevatn – Nåvatn mv. AEP starta opp arbeidet hausten 2017 og det vert nå jobba for fullt.

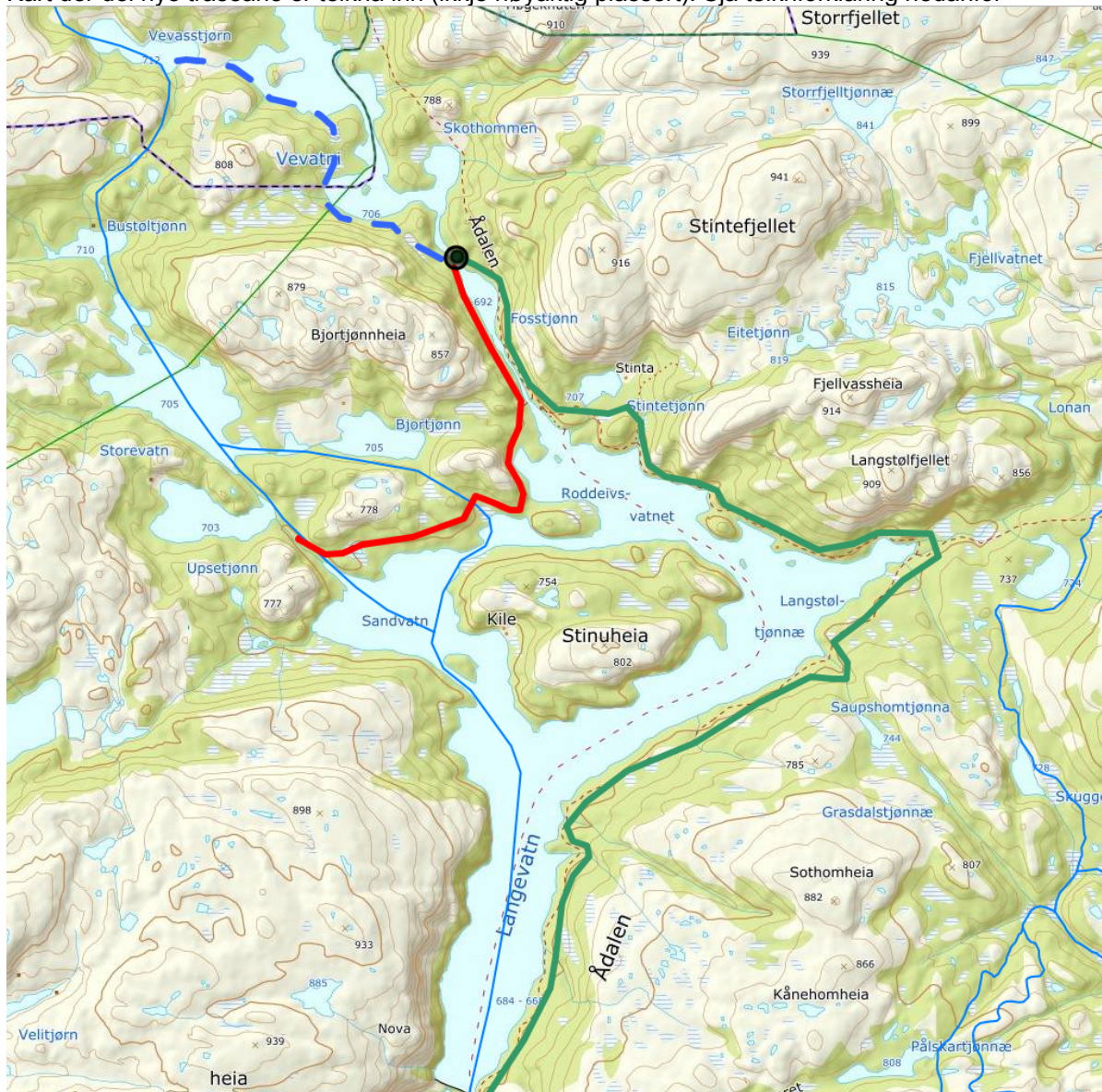
I tråd med post 11 i konsesjonen skal det byggjast ein tiltaksveg langs austsida av Langevatn, primært for å erstatte turistløypa og kløvsti som vert demd ned. Det vil også redusere behovet for ferdsel over sjølve magasinet. Nærmare detaljar om vegen vert avklart gjennom detaljplanar for miljø og landskap. NVE har i fleire etappar godkjend delar av vegen. Seinast ved vedtak av brev 17.7.2019 der AEP vart gjeven løyve til framføring av tiltaksveg frå område Stintetjønn til nord for Fosstjønn. Tiltaket inkluderer ny bru over Monn til erstatning for eksisterande bru lenger sør som vert demd ned. Det er knytt vilkår til løyvet, mellom anna skal tilkomst til bru frå aust trekkast inn til breidde 2 meter og der brua skal ha maksimal breidde på 2,5 meter. I si oversending har NVE opplyst at det truleg vil kome inn ein klage på vedtaket og der klagefrist er utsett til 16.9.2019.

Uttalen i denne saka gjeld forlenging av driftevegen frå bru ved Fosstjønn og til utlaup av elv frå Upsetjønn. Grunngevinga for ei slik forlenging er erstatning for tursti og driftevei for sau som vert demd ned. Traseen skal byggjast i enkel standard for ATV og snøscooter. Traseen vil vera stengd med bom på eller i nærleiken av ny bru over Monn ved Fosstjønn. Det vil berre vera 3 eigedomar samt Agder Energi Vannkraft, som skal kunne nytte traseen til motorisert ferdsel.

Det er planar for bygging av eit småkraftverk i område Sandvassli (vest for Sandvatn). Det er under vurdering om dette er eit konsesjonspliktig tiltak. Om dette vert realisert er for tidleg å seie, men NVE opplyst at det vil påverke vegsystemet i området om det vert bygd.

Kartet nedanfor syner dei ulike vegstrekningane og kryssingspunkt over Monn.

Kart der dei nye traseane er teikna inn (ikkje nøyaktig plassert). Sjå teiknforklaring nedanfor

Forklaring til kartet:

Grøn tykk line – tidlegare godkjend av NVE. Er bygd fram til nordenden av Rodeivsvatn. Bom heilt i starten av traseen (Gloppedalen) og ved nytt båtopptrekk om lag 1 km. inn langs Langevatn.

Svart sirkel – godkjend brukryssing over Monn. Bom.

Raud line – ny trase som nå er på høyring.

Blå heil line over Langevatn – eksisterande stikka vinterløype (DNT Sør)

Blå stipla line – forslag endra trase for vinterløype

Grøn tynn line – vernegrense SVR

Vurdering

Med ny drifteveg heilt fram til Fosstjønn, ny bru og omlegging av merka vinterløype må ein kunne seie at tilhøva for både landbruksdrift og annan ferdsel vert særst mykje enklare enn i dag. Det verneområdestyret skal vurdere er om, og i så fall på kva måte ein vidareføring av traseen frå Fosstjønn vil kunne verke inn på verneverdiane i SVR.

Når det gjeld villreinen sin bruk av områda vest for Langevatn og Sandvatn er det i første rekke mindre flokkar vinterstid. I tillegg går det gjerne att nokre mindre bukkeflokkar og enkeltdyr gjennom sommarhalvåret. Områda er også viktige i periodar der meir sentrale vinterbeiteområde er dekt av is. Fram til slutten av 90-talet nytta villreinen i større grad desse områda og gjerne vidare eit stykke sørover i Åseral.

Villrein var tema i OED sine kommentarar til konsesjonen frå 2017. Her rådde OED i frå vidareføring av vegen til Upsetjønn av omsyn til fugl og vilt inkludert villreinområde vest for Langevatn:

"Departementet har forståelse for at reguleringen medfører store ulemper for de som bruker dette området i næringsvirksomhet. Departementet er også enig i grunneiernes synspunkt i at en forlengelse av veien til Sandvassli er et avbøtende tiltak som kan pålegges i medhold av post 11, på lik linje med en vei frem til Fosstjønn når dette faktisk vil avbøte den samme ulempen. Av hensyn til naturmangfold og med de forstyrrelser for fugl og vilt som oppstår ved økt aktivitet og ferdsel, er ikke videre utbygging av vei inn i fjellområdet et tiltak departementet tilrår. Også hensynet til villreinområdene vest for Langevatn tillegges vekt når departementet derfor vil frarå forlengelse av ferdselsveien fra Fosstjønn."

I ljøs av OED si fråråding av ei forlenging av vegen vil det kanskje synast merkeleg om verneområdestyret har ei meir avslappa forhold til dette.

Kring nordleg del av Langevatn samt nord-vest for Langevatn er det registreringar (observasjonar og/eller hekkeområde) av raudlista rovfugl. I hekkeperioden er desse sårbare for forstyrring nær reiret. Registreringane bør sjekkast ut nærmare og takast omsyn til i vidare handsaming av saka.

Ljosland og Langevatn er ein mykje nytta innfallspor til verneområdet og til løypenettet nordover til fjellgarden Pytten og vidare til turisthyttene Gaukhi og Josephsbu. Anna ferdsel i området er i første rekke knytt til jaktutøving og landbruksdrift der sauehald er det dominerande. Med veg fram til Fosstjønn og omlegging av merka vinterløype vidare vil hovudferdselsåra blir flytt lenger mot aust. Isolert sett må dette seiast å vera positivt i høve til OED si innvending. Samstundes må ein forvente ein generell auka ferdsel som følgje av at betre tilkomst. Kor mykje vil avhenge av om det vert preparert skiløyper på vegtraseen og eventuell kopling over til skiløypenettet på Bortelid i området Langstøl.

Korleis vert så dette ferdselsmønsteret påverka av at vegen eventuelt vert vidareført frå Fosstjønn og vestover mot Upsetjønn? Dagens ferdsel i områda vest for Langevatn/Sandvatn vert i første knytt til sauehald samt noko i jakta på hausten. I tillegg går dagens merka vinterløype i området, men den skal som nemnd leggest om.

Veg i området vil opne for noko meir allmenn ferdsel med bruk av sykkel. Vinterstid vil nokon nytte scooterspora som skiløype men neppe meir enn ferdsla ein har i dag i merka vinterløype. At det vert auka ferdsel av eit slikt omfang at det får negative konsekvensar inn i verneområdet er likevel vanskeleg å sjå føre seg ut frå det ein veit i dag og ut i frå dei føresetnadane som er lagt til grunn i søknaden. Samstundes vil det ofte vera slik at betre tilgjenge gir auka bruk og der nye aktivitetsformar og trendar på sikt kan endre ferdselsmønsteret. Av erfaring veit ein og at stenging med bom har ein tendens til å skli ut med konsekvens at langt fleire enn det som var pårekna kjem langt inn i heia med køyretøy. Vert det aktuelt å byggje kraftverk i området Sandvassli kjem også ønskje om betre vegstandard enn det som er lagt til grunn i denne saka.

Kopi:
NVE
Fylkesmannen i Agder

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane
Postboks 24
4748 RYSSTAD

Vår dato: 01.07.2019
Vår ref.: 201506749-146
Arkiv: 317
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Jon Atle Eie
928 46 970/ joae@nve.no

Begrenset høring av søknad om etablering av trase for motorisert kjøretøy langs Langevatn fra Fosstjønn til utløp elv fra Upsetjønn i Langevatn, Åseral kommune

Vi viser til søknad fra Agder Energi Vannkraft av 21.6.2019 angående etablering av trase for motorisert kjøretøy (ATV) fra Fosstjønn til utløp av elv fra Upsetjønn i Langevatn.

Agder Energi Vannkraft søker med hjemmel i konsesjon til oppgradering og utvidelse av Skjerkaanleggene og revisjon av konsesjonsvilkår for Mandalsvassdraget gitt ved oversendelse fra OED av 3.2.2017. Med konsesjonen og tilhørende vedtak fattet av NVE, er det bl.a. gitt tillatelse til økt regulering av Langevatn og ny dam Langevatn. Arbeidene ble startet opp i 2017. NVE har tidligere godkjent fremføring av tiltaksvei langs Langevatn frem mot Fosstjønn i tråd med forutsetninger gitt i konsesjonen. Agder Energi Vannkraft søker nå om å få etablere en trase/ faring for motorisert kjøretøy (ATV) videre fra Fosstjønn mot utløp av elv fra Upsetjønn. Bygging av anlegget er underlagt offentlig tilsyn. Tilsynet utøves av NVE, og jf. post 7 i konsesjonen skal NVE godkjenne planer for miljø og landskap før arbeidene kan starte opp.

NVE vil føre tilsyn med at arbeidene skjer i henhold til konsesjonsvilkår og godkjente planer, herunder at anleggsområdene blir forsvarlig ryddet og istandsatt. NVE vil gjennomføre befaringskontroll for å kontrollere at tiltaket og sluttresultatet er i samsvar med konsesjon og godkjent detaljplan.

Hvis ønskelig, vil Agder Energi Vannkraft arrangere en felles befaringskontroll av traseen.

Vassdragsanlegg med konsesjon etter vassdragslovgivningen er med hjemmel i forskrift om byggesak § 4.3 unntatt fra byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Detaljplanen for miljø og landskap skal imidlertid være avklart i forhold til bestemmelser i kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Vi gjør oppmerksom på Miljøverndepartementets kommentar til plan- og bygningslov § 19.2 der departementet konkluderer med at vilkåret for å gi dispensasjon alltid vil være til stede for tiltak som har konsesjon etter vannressursloven, vassdragsreguleringsloven eller energiloven.

Søknaden sendes nå på en begrenset høring. Konsesjonæren har ansvaret for å avklare privatrettslige forhold med berørte rettighetshavere før arbeidene kan starte opp.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 14-18
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Merknader til planen må sendes **innen 1.9.2019** til nve@nve.no eller direkte til saksbehandler på joae@nve.no

Med hilsen

Mari Hegg Gundersen
Seksjonssjef

Jon Atle Eie
senioringeniør

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Vedlegg: Detaljplan for miljø og landskap

Mottakerliste:

DNT-sør
FYLKESMANNEN I AGDER
Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane
Vest-Agder fylkeskommune
Villreinnemnda for Setesdalsområdet
ÅSERAL KOMMUNE

Kopi til:

AGDER ENERGI VANNKRAFT AS v/Olav Brunvatne

NVE Region Sør
v/Jon Atle Eie
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Dato: 21.06.2019
Vår referanse: 678022/v1

Åseral Nord - Driftevei mv langs Langevatn

Innledning

Det vises til kgl.res av 03.02.2017 hvor det framgår at Agder Energi vannkraft (AEVK) – "plikter å sørge for at ferdsel forbi dammene og langs magasinene kan foregå på en trygg måte", ref OEDs brev av 08.05.2017.

For Langevatn sin del omfatter dette bl.a bygging av driftevei fram til området ved Fosstjønn (som bl.a innbefatter omlegging av DNT-sør sin sommerløype), omlegging av DNT-Sør sin vinterløype over Langevatn, og ellers omlegging av neddemte løyper/faringer benyttet til bl.a næringsdrift/sauedrift. For nærmere detaljer viser OED i ovennevnte brev til *Departementets merknader til vilkårene i foredraget til kgl.res, ref post 11 (Ferdse)*. Der anføres bl.a følgende (ref foredraget side 41-42):

"Nærmere detaljer, trasevalg og nøyaktig endepunkt for drifteveien avklares i forbindelse med detaljplanen. Planarbeidet gjennomføres i samarbeid mellom konsesjonær, kommunen og grunneiere."

Når det gjelder videreføring av en driftevei vestover mot Sandvassli anføres følgende:

"Departementet har forståelse for at reguleringen medfører store ulemper for de som bruker dette området i næringsvirksomhet. Departementet er også enig i grunneiernes synspunkt i at en forlengelse av veien til Sandvassli er et avbøtende tiltak som kan pålegges i medhold av post 11, på lik linje med en vei frem til Fosstjønn når dette faktisk vil avbøte den samme ulempen. Av hensyn til naturmangfold og med de forstyrrelser for fugl og vilt som oppstår ved økt aktivitet og ferdsel, er ikke videre utbygging av vei inn i fjellområdet et tiltak departementet tilrår. Også hensynet til villreinområdene vest for Langevatn tillegges vekt når departementet derfor vil frarå forlengelse av ferdselsveien fra Fosstjønn."

Det vises videre til opprinnelig detaljplan for Landskap og miljø for Åseral Nord av 05.04.2017 samt NVE's godkjenningsvedtak av 07.06.2017, hvor det ble satt vilkår om at AEVK skulle gå igjennom plan for framføring av driftevei på nytt, ref vilkår 13. Tillatelse til oppstart mhp bygging av driftevei ble av den grunn begrenset til å omfatte strekningen fram til nytt båtdrag ved Langevatn. NVEs vedtak ble påklaget av berørte grunneiere, og dermed gjenstand for klagebehandling i regi av OED.

I brev av 05.02.2018 stadfestet OED NVE's vedtak av 07.06.2017. Departementet henviste til merknader til post 11 (Ferdseil mv) i foredraget til kgl.res av 03.02.2017, og anført ellers følgende:

"De grunneiere som driver med sau skal, for nødvendig tilsyn og annet behov knyttet til næringsvirksomheten, til enhver tid ha tilfredsstillende tilgang til alle områder hvor det befinner seg dyr."

Departementet gjentok ellers forutsetningen om at ferdigstilling av plan for driftevei mv skulle skje i samarbeid med kommunen og grunneiere.

Status driftevei

Våren og forsommeren 2018 ble drifteveien bygd ferdig fra Gloppedalen fram til nytt båtdrag i regi av TT-Anlegg, ref NVEs vedtak av 07.06.2017. Drifteveien vil være stengt med bom ved parkeringsplassen i Gloppedalen. Foruten AEVK vil det kun være grunneiere og bruksberettigede, som hadde tilgang til båtdraget ved opprinnelig dam, som vil kunne benytte veien fram til nytt båtdrag til motorisert ferdsel.

Tillatelse til videreføring av arbeidet med drifteveien fra nytt båtdrag fram til området ved Langstølbekken ble gitt i vedtak fra NVE av 01.06.2018. I løpet av senhøsten 2018 ble veien ført fram til området ved Langstølbekken. Veien, slik den faktisk ble bygd til området ved Langstølbekken er vist med grønn strek på vedlagte kart (ref Eiendomskart Langevatn). Ved nytt båtdrag vil drifteveien videre nordover være stengt med bom. Det antas at det foruten AEVK kun vil være grunneiere og bruksberettigede til eiendommer langs med Langevatn samt eiendommer i nærområdet nord og vest for dette, som vil kunne benytte denne delen av drifteveien til motorisert ferdsel. Det tilligger imidlertid ikke AEVK å avgjøre hvem som skal ha slik bruksrett. Dette vil grunneierne og de bruksberettigede måtte avklare i egen regi. Det kan eksempelvis løses ved å fremme krav om bruksordning via jordskifteretten.

Ved vedtak fra NVE av 07.12.2018 ble det gitt tillatelse til ytterligere videreføring av drifteveien fram til området ved Stinta (ref R1 og M1 på vedlagte kart). Våren 2019 fortsatte arbeidet med videreføring av drifteveien fram mot Stinta. Veien er nå bygd fram til området ved Roddeisvannet. Det forventes at veien er ført fram til området ved Stinta i løpet av august. Når det gjelder området ved Langstølbekken, hvor trasen ble justert (ref tilsynsbefaring i regi av NVE 23.10.2018 og vilkår 7 i ovennevnte vedtak), ber NVE om at AEVK gjør en vurdering av behov og mulige tiltak for landskap og miljø ved utløpet av Langstølbekken i Langevatn, herunder etablering av terskel. AEVK kan bekrefte at det fortsatt kan være aktuelt å etablere en terskel i dette området, men det er AEVK sitt syn at det ikke bør iverksettes tiltak før en har vunnet erfaring med hvordan den økte reguleringen faktisk vil virke inn på det aktuelle området. Et mulig alternativ kan være å gjennomføre biotopjusterende tiltak

av hensyn til fiskevandring mv. Det vil kunne bidra til å bedre mulighetene for naturlig rekrutering. AEVK legger således til grunn at mulige tiltak ved utløpet av Langstølbekken mhp landskap og miljø tas opp som egen sak på et senere tidspunkt.

Bakgrunn for omsøkte tiltak

Arbeidet med å finne akseptable og ikke minst omforente løsninger mhp framføring av driftevei til området ved Fosstjønn, omlegging av DNT-Sør sin vinterløype og omlegging av neddemte løyper/faringer/drifteveier for sau, som også gir sikker tilkomst/adkomst for grunneiere i forbindelse med næringsutøvelse, har vært komplekse og utfordrende. Det skyldes en rekke forhold, bl.a krevende topografi og ikke minst hensynet til naturmangfold og villrein i områder vest for Langevatn.

Både i forkant (sommer og høst 2016), og ikke minst i etterkant av NVEs vedtak av 07.06.2017 (sommer og høst 2017), ble det gjennomført en rekke møter og befaringer med henholdsvis NVE, kommunen, berørte grunneiere og DNT-Sør. På enkelte av befaringene hadde AEVK også bistand fra anleggsentreprenør for å avklare anleggstekniske muligheter, gjennomførbarhet, og ikke minst anleggstekniske begrensninger. Når det gjelder AEVKs plikt til omlegging av DNT-løyper følger denne direkte av vilkårenes post 11, og derfor var det også sentralt å få avklart forhistorie og bakgrunn for eksisterende løypenett, herunder privatrettslige forhold.

Ovennevnte befaringer og møter avdekket særlige utfordringer mhp plassering av ny bro over Monn samt omlegging av DNTs vinterløype (ref vedlagte kartskisse). Endringer mhp broplassering og vinterløype trase medførte nye utfordringer knyttet til omlegging av løyper/faringer/drifteveier for sau på vestsiden av Monn og Langevatn knyttet til både allmenn ferdsel og ikke minst eksisterende næringsutøvelse/sauedrift og tilsyn/drift av eiendommene.

Detaljprosjektering og anleggsteknisk vurdering av broløsningen skissert i opprinnelig plan fremmet i april 2017 avdekket uforholdsmessig store terrenginngrep og uforholdsmessig store kostnader. Broplasseringen, med langt og høyt brospenn, ville også innebære betydelige HMS-utfordringer mhp sikker ferdsel vintertid. Den ville heller ikke bidra til redusert allmenn og privat ferdsel til områdene vest for Langevatn. Den ville snarere bidratt til økt ferdsel, og da særlig vinterstid (ref eksisterende trase for DNT-Sør sin vinterløype). Plassering av bro over Monn ble derfor gjenstand for nye vurderinger, og etter en totalvurdering er det lagt til grunn at ny bro over Monn etableres like nord for Fosstjønn. Her er det avdekket et meget egnet broprofil, som samtidig gir et sikkert krysningspunkt mhp videreføring av ny trase for DNT-Sør sin vinterløype. Medvirkende til plasseringen nord for Fosstjønn er ellers at vannstanden i tjønna vil heves 1,5-2 m ved fullt magasin. Derfor er det ikke noe aktuelt alternativ å etablere ny bro ved utløpet av tjønna.

Endret plassering av bro over Monn, hensynet til sauedrift og egnet plassering av ny samlehage samt sammenkobling med både ny vinterløype og eksisterende sommerløype til DNT-Sør, innebærer at drifteveien føres fram til Fosstjønn. Ved dette endepunktet anlegges det kun en enkel snuplass for traktor da det legges opp til at strekningen fra Stinta til Fosstjønn forbeholdes transport knyttet til sauedrift og tilsyn/vedlikehold av eiendommer og bygninger. Opprinnelig plan med etablering av parkeringsplass mv ved Stinta (ref R1 og M1 på vedlagte kart) opprettholdes. Parkering i forbindelse med bruk/utleie av hytter, og utøvelse/utleie av jakt og fiske samt liknende aktiviteter forutsettes lagt til området ved Stinta. I barmarksesongen vil således parkeringsplassen ved Stinta i praksis bli

endepunkt for motorisert ferdsel som ikke er direkte knyttet til sauedrift og tilsyn/vedlikehold av eiendommer og bygninger. Strekningen fra Stinta fram til Fosstjønn vil derfor få begrenset motorisert ferdsel.

Ny trase for DNT-Sør sin vinterløype, som vil følge drifteveien fra Gloppedalen fram til dens endepunkt ved Fosstjønn, føres videre via ny bro over Monn nordover fram til eksisterende vinterløype i området ved Vevasstjønn (ref vedlagte kartskisse). For å få fram utstyr og materiell mv i forbindelse med bygging av den nye broa over Monn må det anlegges en midlertidig anleggsvei fra endepunktet for drifteveien fram til nytt brosted, ref støyping av bro Pilarer og etablering av brofundament. Denne anleggsveien blir gjenstand for etterbehandling/tildekning slik at den i ettertid blir løypetrase for ny vinterløype til DNT-Sør). For å gi en sikker overfart vinterstid får den nye broa en bredde på 4 m. Det vil også kunne gi mulighet for å krysse broa med snøscooter og liten løypemaskin. Etablering av ny trase vil foruten noe skogrydding medføre en begrenset terrengarrondering i forbindelse med splitting av enkelte steinblokker beliggende langs sørvestre bredd av nedre Vevatn.

På vestsiden av Monn og Langevatn, som erstatning for neddemt tursti og drifteveier for sau, etableres en enkel løype/faring langs med/like over ny HRV, som vil være kjørbare med ATV/snøscooter. Ny løype/faring føres fra ny bro over Monn sørover til området ved eksisterende bro (ref eksisterende løype/sti vestover mot Bjortjønn), og derfra videre langs med magasinet bort til Storvassåna sitt utløp i Sandvatn. Løypa/faringen etableres ved hjelp av en mindre gravemaskin (8 tonner) basert på bruk av stedlige masser. Opparbeidelsen innbefatter terrengarrondering og grovplanering samt dreneringstiltak/grøfting, og ellers nødvendig masseutskifting med stedlige masser med tanke på etablering av egnet bærelag. På enkelte myrpartier kan det være aktuelt å benytte duk for å sikre etablering av egnet bærelag. Traseen skal fortløpende bli gjenstand for etterbehandling/istandsetting med stedlige vekstmasser med tanke på raskest mulig naturlig revegetering. På noen få begrensede partier er det nødvendig å utføre både pigging og sprenging. Masser i forbindelse med disse arbeidene vil i sin helhet bli benyttet til etablering av bærelag i løype/faringstraseen. Terrengingrepene søkes minimalisert gjennom god terrengtilpasning. Løypa/faringen vil gi sikker adkomst i forbindelse med sauedrift og næringsutøvelse, herunder tilsyn/vedlikehold av eiendommer og bygninger, dvs uten behov for ferdsel på/over reguleringsmagasinet. Varierende vannstandsforhold, usikker is og eventuell flytetorv vil derfor ikke lenger være til ulempe eller hinder for sikker adkomst til eiendommene vest for Monn og Langevatn. Løypa/faringen vil være stengt med bom på eller i umiddelbar nærhet av ny bro over Monn, og det understrekes at det foruten AEVK kun vil være grunneiere til totalt 3 eiendommer vest for Monn som vil kunne benytte løypa/faringen til motorisert ferdsel. AEVK sitt behov for sikker adkomst til vestsiden av Langevatn er knyttet til tilsyn og overvåking av reguleringssonen, bl.a for å avdekke eventuelle behov for tiltak knyttet til flytetorv, ref konsesjonsvilkårene post 13 *Rydding av reguleringssonen*.

Samtlige direkte berørte grunneiere langs Langevatn har gjennom minnelige avtaler (ref forhandlinger og signerte avtaler sommeren 2018) gitt sin tilslutning til tiltakene som er omtalt ovenfor. I avtalene er det bl.a ervervet nødvendige rettigheter knyttet til DNT-Sør sitt løypenett både sommer og vinter. Når det gjelder avtalene med eierne av gnr 7 bnr 3, 20 og eier av gnr 7 bnr 5, som

har eiendom vest for Monn og Langevatn, er gyldigheten av disse avtalene avhengig av at løype/faring fram til Storvassåna blir godkjent/realisert.

Oppsummering – anmodning om godkjenning

AEVK sin vurdering er at de skisserte tiltakene ivaretar både offentlige, allmenne og private interesser på en god måte samtidig som hensynet til naturmangfoldet og villrein blir ivarettatt. Samling av både privat og allmenn ferdsel på østsiden av Langevatn både sommer og vinter samt flytting av allmenn ferdsel bort fra områdene vest for Langevatn (ref omlegging av DNT-Sør sin vinterløype) og kanalisering av privat ferdsel langs med reguleringsmagasinet i tilknytning til næringsutøvelse/sauedrift og tilsyn/drift, vurderes å bidra til redusert ferdsel i sårbare områder vest for Langevatn.

Vi anmoder med dette om at de planlagt tiltakene beskrevet ovenfor blir gjenstand for snarlig behandling og godkjenning.

For å unngå unødig stans i anleggsarbeidene knyttet til bygging av drifteveien ber vi om at det ved behov fattes et delvedtak for strekningen Stinta til Fosstjønn så raskt som mulig (ref forventningen om at veien er ført fram til Stinta i løpet av august). Det er ellers framdriften på bygging av drifteveien som er styrende for når bygging av ny bro over Monn kan påbegynnes. Om mulig vil bygging av bro bli påbegynt, men neppe slutført, kommende høst. Bygging av løype/faring vest for Monn og Langevatn samt klargjøring av ny trase for DNT-Sør sin vinterløype gjennomføres neste barmarkssesong, dvs i 2020 (ref plan om idriftsettelse av reguleringsmagasinet innen utgangen av 2020, eventuelt vinteren 2021).

Med hilsen

Agder Energi Vannkraft AS

Olav Brunvatne

Spesialrådgiver

Vedlegg:

Eiendomskart Langevatn

Kartskisse eksisterende og nye vinterløype til DNT-Sør

Kopi: Åseral kommune v/Kari Røynlid, Fylkesmannen i Agder v/ Per Ketil Omholt, DNT-Sør, berørte grunneiere

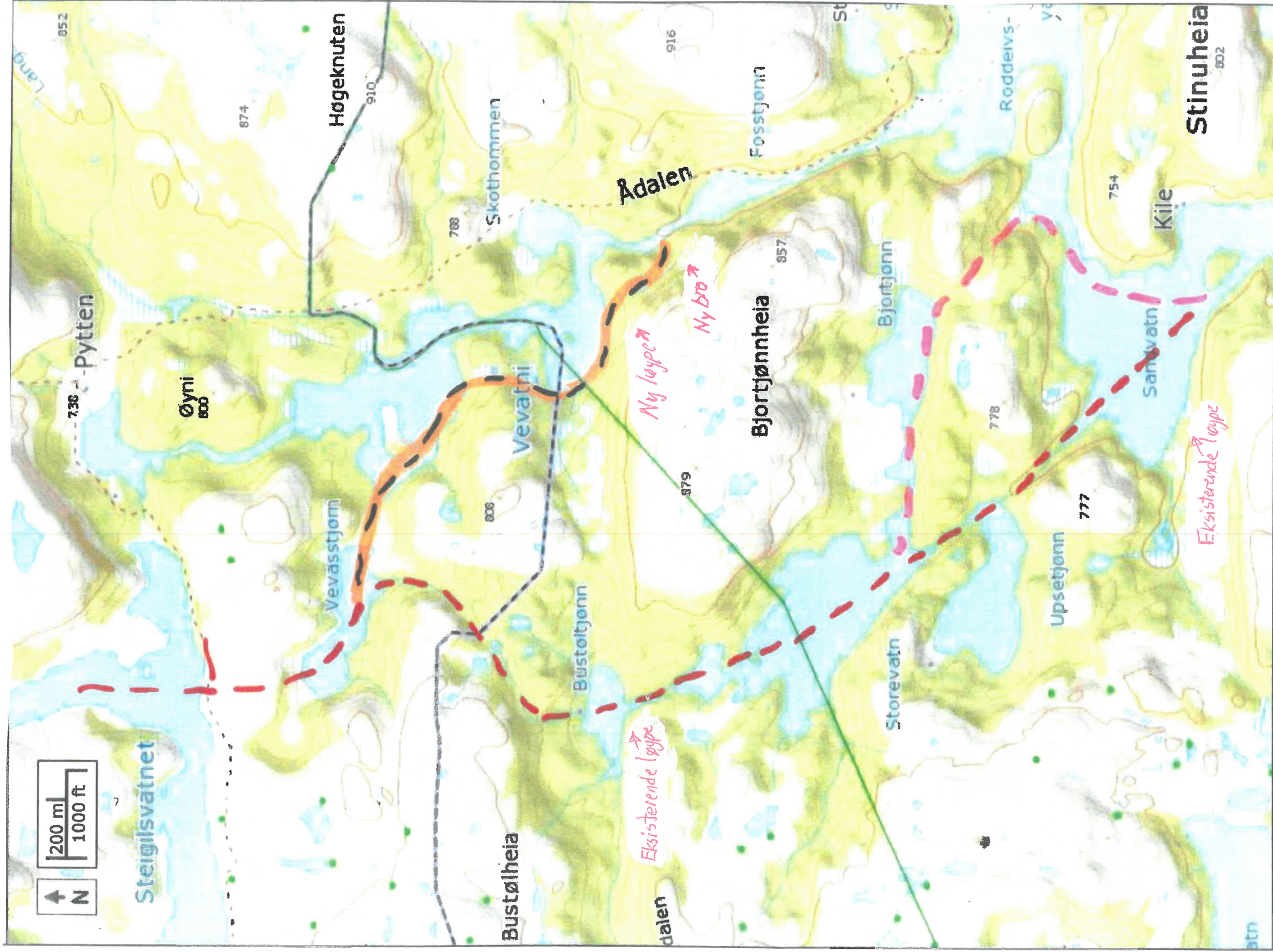

Vedlegg til brev til NVE

av 21.06.2019

Eksisterende og ny vinter løype PNT-Sør

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/7602-0

Saksbehandler: Guro Sødergren

Dato: 11.09.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	28/19	18.09.2019

Søknad om tiltak for slipp og måling av minstevannføring ut av Storevatn i Åseral kommune, Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde

Forvalters innstilling

I henhold til naturmangfoldloven § 48 får Agder Energi tillatelse til gjennomføring av tiltak (enkel målekum og avgreiningsrør) for slipp og måling av minstevannføring ut av Storevatn i Åseral kommune.

Tillatelsen blir gitt med følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres i tråd med søknad datert 4.9.2019.
- Sekretariatet skal ha melding når tiltaket er ferdig gjennomført.

Tillatelsen gjelder også for landingstillatelse angående helikoptertransport av nødvendig materialer og utstyr til Storevatn i Åseral kommune.

Løyvet er åpent og gjelder transportoppdrag knyttet til gjennomføring av tiltaket ved Storevatn. Løyvet gjelder ila 2020 da gjennomføringsperioden pågår.

Andre vilkår som kommer frem av standard løyve.

- Dette løyvet er bare gyldig **sammen** med kommunalt løyve etter Lov om motorferdsel i utmark og islagte vassdrag.
- Det skal sendes inn logg over antall helikoptertransporter.
- Dersom transporten lander på andres eiendom, må innehaver av løyvet selv innhente samtykke fra grunneier.
- Løyvet skal alltid være med under transporten.
- Løyvet kan trekkes tilbake på kort varsel i perioder dersom hensyn til viltet krever det.
- Dersom det observeres reinsdyr i nærheten av landingspunktet skal turen avventes til faren for forstyrrelser ikke lenger er tilstede.
- For å begrense forstyrrelser for vilt og fotturister skal helikopteret så langt så mulig ikke fly lavere enn 300 meter over bakkenivå.

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknad

SVR fikk kopi av søknad (datert 22.08.2019) til NVE om gjennomføring av tiltak knyttet til arrangement for slipp av minstevannføring ut av Storevatn i Åseral kommune. Forvaltingssekretariatet gav da tilbakemelding om at tiltaket var søknadspliktig etter vernebestemmelser for Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Det kom deretter inn søknad om tiltak for slipp og måling av minstevannføring, (datert 4.9.2019).

Kort oppsummering av gjennomføring av tiltak:

Ventil og rør for slipp av minstevann bygges inne i dagens tappetunnel. Like utenfor dagens tunnelåpning plasseres en målekum med diameter 1200mm. Fra målekum legges signalkabel opp til eksisterende sambandsutstyr.

Tiltaket skal gjennomføres i to faser, hvor første fase er å etablere en t-avgreining med stengeventil på eksisterende rør. Dette må gjøres når vannstanden i magasinet er ned mot LRV på våren 2020. Fase to gjøres etter snømåling våren 2020 med montering av rør i tunnel og montering av målekum.

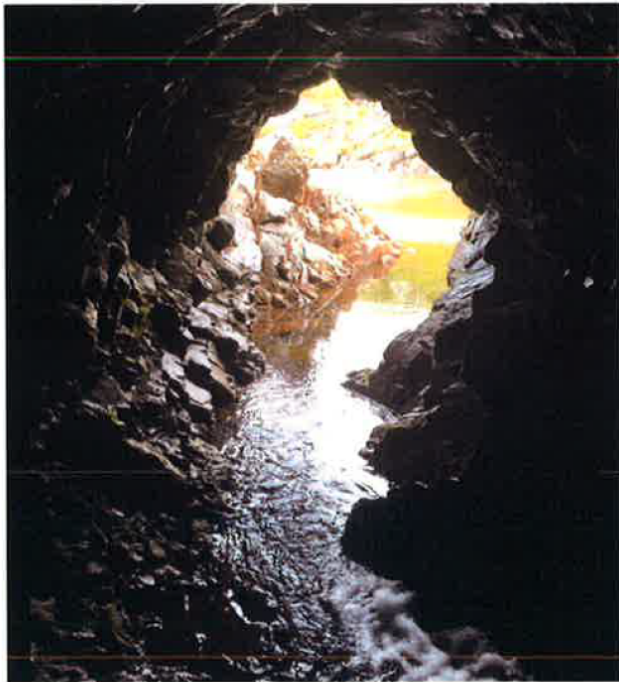
Utstyr med montering og gjennomføring må transporteres inn med helikopter, men dette skal håndteres for hånd inne ved Storevatn.

Den planlagte gjennomføringen skal ikke føre med seg inngrep i arealet ved Storevatn utover montering av målekum. Arbeidet omfatter an boring, sveising og montering av ny avgreining på eksisterende stålrør. Rør skal klamres fast på fjellvegg og prefabrikkert målekum skal monteres fast utenfor avløpstunnel.

Bilde viser plassering av målekum i enden av tunnel.

Bilde tatt fra ventil og ut tunnel mot nedstrøms side. Nytt rør festes i venstre side av tunnel.

Storevatn ligger ca. 9 km vest for Ljosland i Åseral. Det er ikke vei og strøm til anlegget. Adkomst vil skje med helikopter, snøskuter eller til fots.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde av 28.4.00.
- Forvaltningsplan for SVR, godkjent 2015.
- Naturmangfoldloven.

Hjemmelsgrunnlag

Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde ble vernet ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000.

Formålet med vernet går frem av kapittel III i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde:

- “1. Å ta vare på et sammenhengende, særpreget og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområder med et særpreget plante- og dyreliv, stølsområder, beitelandskap og kulturminner.
2. Å ta vare på et sammenhengende fjellområde som leveområde for den sørligste villreinstammen i Europa. “

Verneforskriftens kapittel IV punkt 1.1 forbyr inngrep som “*vesentlig kan endre landskapets art eller karakter*”.

Naturmangfoldloven § 48, dispensasjon når det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig:

Det er to vilkår for dispensasjon etter denne bestemmelsen og begge vilkårene må være utfylt for at dispensasjon kan gis:

- 1) Tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, og
- 2) Tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Styret for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Frafjordheiene har forvaltningsmyndighet for Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiene landskapsvernområde.

Vurdering

Verneforskriftens kapittel IV punkt 1.1 forbyr inngrep som “*vesentlig kan endre landskapets art eller karakter*”. Nye kraftutbygginger, nye kraftlinjer og nye installasjoner er forbudt etter verneforskrift. Søknader som denne må derfor behandles etter naturmangfoldloven § 48 første ledd. Det kan derfor bare vurderes å gi dispensasjon til tiltak som ikke er i strid med verneformål og som heller ikke truer verneverdiene nevneverdig.

Tiltaket er en ny fysisk innretning i verneområde for Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Den nye fysiske installasjonen er av liten karakter og det skal ikke gjøres terrenginngrep for plassering og gjennomføring av tiltaket. Storevatn i Åseral ligger dessuten i den sørligste delen av verneområde uten sårbare trekk og kalvingsområder for villrein.

Vilkår i naturmangfoldloven er derfor oppfylt og vi mener at tiltaket ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig og tiltaket vil ikke stride mot vernevedtakets formål.

Etter § 7 i Naturmangfoldloven skal de miljørettslige prinsippene i § 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Forvaltningsmyndigheten må vurdere søknaden etter disse prinsippene ved alle tiltak som vedrører naturmangfoldet, og disse vurderingene skal fremgå av beslutningen.

Kunnskap om naturmangfold i området er basert på innsynsløsninger med tilgang til sensitiv informasjon fra Fylkesmannen i Agder, Miljødirektoratet, og Norsk institutt for naturforskning. Omsøkt område ligger i nasjonalt villreinområde, ifølge GPS merke prosjekt og andre registreringer er ikke område jevnlig i bruk av villrein. Det er ikke registrert andre arter eller økosystemer som forvaltningen mener kan ta nevneverdig skade av tiltaket i området. Det foreliggende kunnskapsgrunnlaget (§8) for å vurdere de omsøkte tiltakene sin innvirkning på verneverdier og verneformål, må vurderes som godt.

§ 9 "føre-var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i de følgende vurderingene.

Det omsøkte tiltaket er en permanent konstruksjon, og ligger skjult i landskapet. Selve gjennomføring av tiltaket vil medføre økt aktivitet i perioden installasjonen installeres, men dette gjelder bare for et avgrenset tidsrom.

Etter forvaltningsmyndighetens syn vil det omsøkte tiltaket bare i liten grad føre til en større belastning på økosystemet i området (§10). Agder Energi er ansvarlige for en miljømessig og god løsning for gjennomføring av tiltaket, vi kan ikke se at det er grunn for å pålegge Agder Energi andre spesifikke krav enn de vilkår som er gitt i vedtak for å hindre eller avgrense skader på naturmangfoldet (§11). Vi har tatt høyde for at materialer o.l transporteres inn med helikopter, videre oppsett av rør og målekum vil gjennomføres med håndmakt og det vil derfor ikke være behov for andre maskinlignende utstyr.

Konklusjon

Tiltaket er av liten karakter som ikke krever terrenginngrep og som skal gjennomføres med håndmakt. Plasseringen av tiltaket er i et område som allerede er belastet av andre vannkraftinstallasjoner og ligger i den sørligste delen av Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde, uten sårbare trekk og kalvingsområder for villrein. Vilkår i naturmangfoldloven § 48 er derfor oppfylt og det kan gis dispensasjon.

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/3526-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 11.09.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	29/19	18.09.2019

Nilsebu Kraft A/S - Dispensasjon til utbygging av Gråfolåna i Lusaheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 121/3, Hjelmeland kommune - Førebuande klagehandsaming

Forvalters innstilling

Verneområdestyret viser til klage frå Fylkesmannen i Rogaland og FNF (Forum for natur og friluftsliv)-Rogaland på vedtak fatta av verneområdestyret 12.06.2019, sak 17/19. Med heimel i forvaltningslova § 33 andre ledd endrar verneområdestyret nemnde vedtak og avslår søknaden frå Nilsebu Kraft om utbygging av Gråfolåna.

I medhald av kapittel III og kapittel IV, punkt 1 i føreskrift om vern av Lusaheia landskapsvernområde, naturmangfaldlova sin §48, får ikkje Nilsebu Kraft dispensasjon til å bygge ut Gråfolåna.

Dei nye utbyggingsplanane medfører relativt avgrensa skader på naturmangfald og landskap, men den negative innverknaden periodevis redusert vassføring vil ha på landskapet, blir likevel vurdert til å være for stor til at det kan gjevast dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48, første ledd. Her er kravet at verneverdiane ikkje skal påverkast nemneverdig. Tiltaket vil derfor og være i strid med føremålet med vernet om å ta vare på eit særmerkt og vakkert høgfjellslandskap. Ein legg vidare til grunn at det ikkje er grunnlag for dispensasjon etter denne paragrafen sitt andre eller tredje ledd.

Saksopplysninger

Bakgrunn for klagesaka

Verneområdestyret ga i styresak 17/19 i møte 12.06.2019 Nilsebu Kraft dispensasjon til utbygging av Gråfolåna i Lusaheia landskapsvernområde, Hjelmeland kommune. Fylkesmannen i Rogaland klaga på vedtaket i brev datert 10.07.2019. Det kom og inn ein klage på vedtaket frå FNF-Rogaland i eit brev datert 24.07.2019. Desse klagene er tidlegare sendt på e-post til alle styremedlemmane.

Verneområdestyret skal i denne saka gjere ei førebuaende handsaming av klagen etter § 33 i

forvaltningslova. Om opphavleg vedtak blir oppretthaldt blir saka sendt Miljødirektoratet for klagehandsaming. Om vedtaket blir endra løpar det ny klagefrist.

Følgjande vedtak vart fatta av verneområdestyret:

«I medhald av kapittel III og kapittel IV, punkt 1 i føreskrift om vern av Lusaheia landskapsvernområde, naturmangfaldlova sin § 48, får Nilsebu Kraft dispensasjon til å bygge ut Gråfolåna i tråd med søknad som er send inn. Dei nye utbyggingsplanane medfører relativt avgrensa skader på naturmangfald og landskap:

- Kraftverket stoppar produksjonen mellom 1. Juli og 1. September.
- Det skal takast omsyn til villrein i området under anleggsperioden.
- Tiltaket vil ikkje føre til nye veganlegg.

Samfunnsnyttan av fornybar energi på ca. 39 Gwh, vil klart overstige ulempene med mindre vassføring.

Ein dispensasjon vil ikkje påverke verneverdiane nemneverdig og kjem ikkje i strid med verneformålet Jfr. naturmangfaldslova § 48.»

Innkomne klager

I sin klage har Fylkesmannen i Rogaland lagt avgjerande vekt på desse punkta:

- Det er planlagt ny betongterskel ved inntaket. Denne har avgrensa storleik og vil i liten grad vere synleg utover heilt lokalt. Tiltaket er likevel i strid med nemnte tiltaksforbod i verneforskrifta kap. IV.
- Redusert vassføring (minstevassføring) i 10 månadar om året vil i stor grad skade opplevinga av elva som eit sentralt naturelement i området. Klimaprognosar om redusert snødekke vil på lengre sikt forsterke inntrykket av ei regulert elv, ved aukande barmark-tilhøve både vår og haust. Landskapskvalitetane i det aktuelle området har vore utslagsgjevande for at vernegrensa i si tid blei lagt der ho er. Verdiane er og understreka i fylkeskommunen sin rapport «Vakre landskap i Rogaland» (1995), der området har fått høgaste verdiklassifisering.
- Gråfollåna som uregulert vassdrag får spesielt stor verdi i eit fylke som allereie er sterkt utbygd med omsyn til vasskraft. Gjenverande naturlege vassdrag er såleis sjeldsynte, noko som må få ekstra vekt, jamfør § 10 i NML (samla belastning).
- I verneforskrifta kap. III er formålet å ta vare på «eit særmerkt og vakkert høg fjellandskap som inneheld sjeldsynte og sårbare naturelement». Forskrifta kap. IV har spesifiserte forbod mot tiltak som kan skade dette formålet, mellom anna drenering eller tørrlegging, oppføring av anlegg og andre innretningar. Vi meiner at dispensasjonen til kraftutbygging er i vesentleg strid med dette verneformålet.
- Vi vil og peike på tilsvarende forståing av verneformålet i forvaltningsplanen for SVR (kap. 2.2.2, om kraftutbyggingsaker). Der heiter det at tekniske inngrep i samband med kraftproduksjon bør haldast så lågt som mogleg, og at nye tekniske inngrep bør unngåast i urørte område.
- Vi legg til grunn at løyve til utbygging av Gråfollåna vil ha stor negativ presedensverknad i andre landskapsvernområde, også nasjonalt.

Med grunnlag i det som er nemnt ovanfor meiner Fylkesmannen at vilkåra for å gi dispensasjon etter §48 naturmangfaldlova ikkje er oppfylte. Verneverdiane vil bli påverka nemneverdig og på varig basis. Spesielt den reduserte vassføringa vil i stor grad redusere opplevinga av elva som eit særskilt viktig natur-element.

FNF-Rogaland framhevar mange av dei same punkta i sin klage:

- «FNF-Rogaland er prinsipielt sterkt kritisk til enhver form for ny vannkraftregulering i ethvert verneområde - herunder Lusaheia verneområde. En utbygging her vil kunne ha presedensvirkninger langt ut over denne ene saken, og kunne bidra til en eskalering av den bit-for-bit utbyggingen som nå skjer av norsk natur.
- FNF kan ikke se at vannføring om sommeren endrer prinsippene i den tidligere avgjørelsen ved direktoratet. Siden første søknad i 2010 har det skjedd en god del som skulle tilsa enda strengere vurdering av kraftverk i sårbare fjellområder. I Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland 2014 – 2020 fremheves sårbare høyfjellsområder, slik som i Lusaheia, som landskap med verdier som ikke nødvendigvis er forenlig med ny kraftutbygging..... Selv relativt begrensede inngrep, slik som foreslått av Nilsebu Kraft AS, kan redusere opplevelsesverdien av et forholdsvis urørt fjellområde fordi det bidrar til å endre områdets status og karakter.
- Med en kraftutbygging og redusert vannføring mesteparten av året vil en risikere å endre miljøtilstanden i strid med den norske vannforskriften og EU direktivet.
- Når det gjelder andre naturverdier kan vi legge til at forstyrrelser i anleggsperioden og påfølgende driftsfase påvirker negativt fugl som er vare for forstyrrelser slik som kongeørn (som hekker i området), våker og falker. Dette gjelder også bestanden av lirype som har hatt en dramatisk nedgang de siste tiårene. Vannføring på sommerstid vil ikke hjelpe vadere og andre arter som aktivt tar i bruk vassdraget relativt tidlig på våren. Nilsebuvatn er et populært fiskevatn og endringer i Gråfollåna vil kunne ha en negativ påvirkning på fiskebestander i tillegg til at inngrepene vil ha en negativ effekt på naturopplevelsen generelt.
- Det mest bekymringsfulle er allikevel at en tillatelse til å bygge et kraftverk i et verneområde betyr en uthuling av verneformålet og svekkelse av det forskriften skal beskytte.»

I tråd med forvaltningslova §33 har søkjar blitt varsla om dei innkomne klagane.

Vurdering

Vurdering av klagene

Vurdering av dei formelle sidene ved klagen jamfør forvaltningslova §30 (når klagen må vere sett fram) og §32 (klagens adressat, form og innhald).

Kopi av verneområdestyret sitt vedtak var sendt Fylkesmannen i Rogaland 01.07.2019. Klagen kom inn 10.07.2019, innanfor fristen på 3 veker. Vidare går det tydeleg fram kva vedtak det vert klaga på, kva klager meiner skal endrast og grunngeving for klagen.

Ut frå dette vurderast klagen å fylle dei formelle krava i forvaltningslova.

Kopi av verneområdestyret sitt vedtak var sendt FNF-Rogaland 19.07.2019. Klagen kom inn 24.07.2019, innanfor fristen på 3 veker. Vidare går det tydeleg fram kva vedtak det vert klaga på, kva klager meiner skal endrast og grunngjeving for klagen.

Ut frå dette vurderast klagen å fylle dei formelle krava i forvaltningslova.

Etter verneområdeforvaltar si vurdering har Fylkesmannen i Rogaland klagerett etter naturmangfaldlova sin §62, tredje ledd. Etter verneområdeforvaltar si vurdering har FNF-Rogaland rettsleg klageinteresse og dermed klagerett etter forvaltningslova sin §28, tredje ledd.

I samband med førebuinga av klagesaka har verneområdeforvaltar gått gjennom heile saken på nytt.

Begge klagene legg vekt på at ei utbygging av Gråfollånå vil ha ei stor negativ innverknad på verneverdiane knytt til landskapet i Lusaheia og opplevingsverdiane knytt til dette. Det peikast og på at Gråfollånå har særleg verdi som eit av få uregulerte vassdrag i Rogaland. Begge klagene framhevar og faren for presedensverknadane av ein dispensasjon. Fylkesmannen i Rogaland påpeikar og at vilkåra for å gje dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48 ikkje er til stades, ettersom verneverdiane i Lusaheia vil bli påverka nemneverdig og på varig basis.

Når det gjeld vurderinga av omfanget av dei negative konsekvensane for verneverdiane, står verneområdeforvaltar fast på konklusjonane frå den opphavlege saksutgreiinga. Sjølv om dei negative konsekvensane av ei utbygging av Gråfollånå er relativt avgrensa, vil dei likevel «påverke verneverdiane nemneverdig». Dette handlar i første rekke om negativ påverknad av landskapet knytt til redusert vassføring i Gråfollånå. Den negative innverknaden på andre sider av naturmangfaldet vil være meir avgrensa.

Når det gjeld eventuelle negative presedensverknadar av ein dispensasjon forutbygging av Gråfollånå har verneområdeforvaltar forsøkt å foreta ei konkret vurdering. Det er stor usikkerhet knytt til slike vurderingar da ein ikkje kjenner alle aktuelle kraftutbyggingsprosjekt eller omfanget av dei ulike prosjekta.

I løpet av næraste framtid vil det bli sett i gong vilkårsrevisjonsprosessar for mellom anna Ulla-Førre, Røldal-Suldal og Øvre Otra reguleringane. På bakgrunn av erfaringa med Sira-Kvina revisjonen er det derfor grunn til å tru at det vil bli lagt fram planar om O/U prosjekt som vil berøre verneområda. Mykje tydar derfor på at det vil komme søknader om kraftutbygging i verneområda dei neste 10 åra, sjølv om ein på noverande tidspunkt ikkje kjenner til konkrete planar. Kor mange det vil bli er uråd å si sikkert, men 3-4 søknader av ulikt omfang kan være ei gjetting. Talet på søknader vil og truleg bli påverka av kva for linje verneområdestyret legg seg på i handsaminga av slike prosjekt, kor ein lite restriktiv dispensasjonspraksis kan resultere i ei auke i talet på søknader.

Etter verneområdeforvaltar si vurdering, vil ein dispensasjon til utbygging av Gråfollånå derfor ha presedensverknader for søknader om liknande kraftutbyggingsprosjekt i dei verneområda verneområdestyret har forvaltningsmynde for. Det er samstundes vanskeleg å vurdere kor mange prosjekt dette vil gjelde, og kor store skadeverknader for verneverdiane ein slik forvaltningspraksis vil medføre. Det er likevel ein viss fare for at ein dispensasjon til utbygging av Gråfollånå vil opne for situasjon der dei samla skadeverknadane kan bli relativt store.

Eit heilt avgjerande punkt i denne saka er vurderinga av om dei negative verknadane av utbygginga er såpass lite omfattande at det er heimel til å gi dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova. Her er

«kravet» at tiltaket kan ikkje påverke verneverdiane nemneverdig og at tiltaket ikkje må vere i strid med formålet med vernet. Etter verneområdeforvaltar si vurdering vil den reduserte vassføringa i Gråfollånå vår og haust ha ein såpass stor innverknad på verneverdiane knytt til landskapet, at den må karraktriserast som nemneverdig. Basert på vassføringsmålingar frå 2006-2008, som er framskaffa av søkar, vil ikkje vassføringa i Gråfollånå overstige minstevassføringa i meir enn om lag 15 av 90 dagar i tidsrommet september-november. I mai og juni vil vassføringa og bli redusert, men snøsmeltinga vil normalt sikre noko meir vassføring i elveleiet. Basert på dei same vassføringsmålingane frå 2006-2008 vil vassføringa i Gråfollånå overstige minstevassføringa i om lag 20 av 60 dagar i tidsrommet mai-juni.

Konklusjon

Sjølv om dei negative konsekvensane av utbyggingsplanane for Gråfollånå er relativt avgrensa, er dei likevel så omfattande at dei vil «påverke verneverdiane nemneverdig». Ein dispensasjon til utbygging vil og ha presedensverknader for liknande saker i verneområda.

Grunnlaget for dispensasjon etter naturmangfaldlova sin § 48, første ledd, er ikkje oppfylt, og det er derfor ikkje juridisk grunnlag for å gje dispensasjon til ei utbygging av Gråfollånå.

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/7648-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 11.09.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	30/19	18.09.2019

SKK-BASE - Søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Kjerag i samband med Heliboogie 2020, Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 22/1, Forsand kommune

Forvalters innstilling

I medhald av §2 og §3, punkt 5.1, i Føreskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, får SKB BASE v/ Stein Edvardsen avslag på sin søknad om dispensasjon til å bruke helikopter til persontransport i samband med arrangementet "Heliboogie 2020".

Sjølv om verneområdestyret har gitt dispensasjon til arrangementet sidan 2011, har ein etterkvart komet til eit punkt kor forstyrringane av fotturistane i området står i fare for å bli så omfattande at helikoptertransportane kjem i konflikt med verneføremålet sitt punkt om at "*Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging*". Det kan såleis ikkje gis dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48, første ledd.

I vurderinga er det og lagt vekt på at talet på besøkande til Kjerag mest truleg vil auke i åra framover, og at søkar opplyser at dei ikkje ønskjer at dispensasjonen skal ha ei avgrensing i talet på helikoptertransportar. Alt tydar derfor på at konflikten mellom fotturistane si naturoppleving og Heliboogiearrangementet vil auke i åra framover. Eit arrangement som krev ein massiv bruk av motorferdsel vil ikkje være førereneleg med fotturistanes ønskje om naturoppleving, og etter verneføreskrifta er det naturopplevinga som skal ha førerangen.

Verneområdestyret vil presisere at BASE hopping er ei aktivitet ein ønskjer velkommen på Kjerag, men at aktiviteten framover må skje utan motorisert transport i verneområdet.

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknaden

Viser til søknad datert 20.08.2019, og tidlegare handsamingar av liknande søknader i AU sakane 126/2012, 268/2012 og 62/2013, samt Delegasjonssak RO 49/2017 og AU-sak 30/2018.

SBK BASE v/ Stein Edvardsen søker om dispensasjon til helikoptertransport til Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde. Søknaden gjeld persontransport i samband med BASE hopp arrangementet "Heliboogie 2020" som er planlagt gjennomført fire dagar rundt 20. juni 2020. Helikoptertransportane vil gå føre seg mellom dei tre landingspunktane Lysebotn, Kjerag og Geitaneset, kor dei to siste ligg inne i Frafjordheiane landskapsvernområde. Landingspunkta og flygeruta mellom dei, er teikna inn på eit kart som følgjar saksutgreiinga.

Med bakgrunn i usikkerhet knytt til værtilhøva og talet på deltakarar, søker ikkje SBK BASE om eit fast tal transportar, men ber om å få gjennomføra så mange transportar som er naudsynt for arrangementet. Søkar presiserer at ramma på 250 transportar i dispensasjonen for 2019 vil være for liten om det blir fire dagar med fint vær under arrangementet i 2020. Med grunnlag i erfaringar frå tidlegare år vil talet på transportar truleg ligge ein stad mellom 200 og 300. For arrangementet i 2017 rapporterte søkar om 278 gjennomførte transportar, mens talet låg på 157 i 2018 og 168 i 2019.

I følgje opplysningar frå søkar og informasjon på søkar si nettside <http://stavangerbase.com/about-the-helibooogie/>, vart dette arrangementet gjennomført første gang i 1999. Vanlegvis er om lag 25 land, og opp til 200 hopparar representert. Noko som gjer det til det største arrangementet i verden av sitt slag. SBK seier at dei har gjennomført Heliboogie i fleire år med stor suksess, og at den har vore med på å sette Kjerag/Lysefjorden på verdskartet både blant hopparar og andre turistar. All hopping vil i følgje søkaren gå føre seg i kontrollerte former, styrt av SBK.

Flygerute for helikopter. Rød strek er for helikopter i stigning. Grønn strek er for helikopter på vei ned. Rød prikk er landingspunkt for helikopter.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Frافjordheiane landskapsvernområde av 30.01.2004.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frافjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldlova.

Heimelsgrunnlag

Frafjordheiane landskapsvernområde og dei tilgrensande naturreservata Ørestø og Migaren vart oppretta ved Kronprinsregenten sin resolusjon 19.12.2003. Direktoratet for naturforvaltning vedtok 30.01.2004 ei mindre endring i verneforskrifta.

Føremålet med opprettinga av Frافjordheiane landskapsvernområde er etter §2 mellom anna:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høg fjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.

Vidare heter det at *"Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging"*.

Motorisert ferdsel i verneområdet blir regulert av verneforskrifta §3, punkt 5.1. Her heter det at motorferdsel er forbode på land og i vatn, og vidare at *"Flyging lågare enn 300 m over bakken, og landing og start med motordrivne luftfarty er forbode. Henting og bringing av passasjerar og gods, der luftfartyet ikkje er nær bakken, er og forbode"*. I §3, punkt 5.2 er det nemnt einskilte unnatak frå forbodet og i §3, punkt 5.3 er det lista opp fleire tiltak som forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad.

Etter forvaltningsmyndigheita si vurdering kjem dei omsøkte helikoptertransportane ikkje inn under nokre av dei tiltaka som er nemnt i §3, punkt 5.2 og 5.3 i verneføreskrifta for Frافjordheiane landskapsvernområde. Dispensasjonssøknaden må derfor handsamast etter §48 Naturmangfaldslova som har avløyyst dei generelle dispensasjonsreglane i §4 i verneføreskrifta.

I §48 i Naturmangfaldslova heter det at "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig".

Rundskrivet *Forvaltning av verneforskrifter* (Miljødirektoratet 2014) gir føringer for dispensasjonsbehandling etter § 48. I følge rundskrivet må følgende to vilkår begge være oppfylt for å kunne gi dispensasjon:

- Tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.
- Tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Det følger av samme retningslinjer at forvaltningsmyndigheten særlig bør vurdere presedensvirkninger av en dispensasjon.

Helikoptertransportar til Kjerag blir også særskilt omtala i Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og, kapittel 3.6.4 under overskrifta *"Retningslinjer for bruk av helikopter til Kjerag i samband med reiseliv, marknadsføring og basehopping"* på side 74. Her er det utarbeida nærare retningslinjer og vilkår for handsaming av dispensasjonssøknadar i samband med helikoptertransport til mellom anna filmopptak. Formålet med retningslinjene er mellom anna å gje ein mest mogleg avklara

forvaltningspraksis, avgrense negative effektar på verneverdiar og opplevingskvalitetar, og å lette oppsynsoppgåvene. Retningslinjene er ei vidareføring av tilsvarande retningslinjer i Fylkesmannen i Rogaland si forvaltningsplan for Frافjordheiane frå 2007. I Forvaltningsplanen heitar det vidare:

- “Tidsvindauga” vil bli strengt handheva, og avgrensa til fire samanhengande dagar i andre halvdel av juni, og fire dagar i september. “Tidsvindauga” skal definerast med datoar i kvar einskild dispensasjon, utan høve til forlenging grunna dårleg vêr eller liknande.
- I vurderinga av søknaden, skal det vere avgjerande om helikopterflyging er absolutt naudsynt for å gjennomføre tiltaket.
- “Tidsvindauga” i september er reservert for reportasjeverksemd.
- Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg.

Som ein del av prosessen med utarbeiding av Besøksstrategi for SVR, sendte verneområdestyret hausten 2018, ut eit forslag til føringar for motorferdsel og ekstremsportaktivitetar på Kjerag på høyring. I Besøksstrategi for SVR er det på s. 49 er derfor mellom anna desse føringane tatt inn:

- Det vil ikkje bli gitt dispensasjonar til helikoptertransport til filming og medieføremål eller bruk av droner utanom forvaltningsplanen sine tidsvindauge i juni (fire dagar) og september (fem dagar).
- Det samla talet på helikoptertransportar og droneløyver i dei to tidsvindauga må avgrensast slik at forstyrringa av besøkande fotturistar blir så liten som mogleg.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frافjordheiane har forvaltningsmynde for Frافjordheiane landskapsvernområde.

Vurdering

Tidlegare forvaltningspraksis

Forsand kommune har dei siste åra gjeve løyve til det omsøkte tiltaket med heimel i Lov om motorferdsle og Naturmangfaldslova, samt på bakgrunn av retningslinjene i Forvaltningsplanen. Verneområdestyret har og gjeve løyve til arrangementet i 2012, 2013, 2014-2017, 2018 og 2019 med heimel i verneføreskrifta, naturmangfaldlova og forvaltningsplanen. Dispensasjonane for 2012-2017 vart gitt utan ei øvre grense for talet på helikoptertransportar. For 2018 vart det sett i øvre grense på 300 transportar, mens grensa vart sett til 250 i 2019.

Verneområdestyret fekk hausten 2017 inn ei bekymringsmelding som mellom anna omhandla gjennomføringa av Heliboogie. Det vart mellom anna dokumentert at BASE hopparane tok med seg gjenstandar som syklar utfor kanten av stupet. Verneområdestyret drøfta bekymringsmeldinga på møte 15.11.2017. Her kom ein fram til at ein ikkje ønskja og nekte dispensasjon for arrangementet, men at vilkåra for dispensasjonen skulle skjerpast og at arrangementet skulle kontrollerast nøyare. Det kom og fram at nye dispensasjonar bør avgrensast til eit år, inntil verneområdestyret har handsama ein samla plan for ekstremsportaktivitetane på Kjerag.

Den 23.07.2018 meldte AU i Verneområdestyret for SVR arrangementet Heliboogie 2018 til politiet for brot på verneføreskrifta. Under arrangementet i 2018 vart det montert eit stillas og ei stor «hoppepute» ute på stupkanten. Denne installasjonen vart forankra med 12 boreboltar. Både

mellombels installasjonar og boreboltar er søknadspliktige etter verneføreskrifta. Denne saka er framleis under etterforsking.

Under Heliboogie 2019 hadde SNO personell på Kjerag under deler av arrangementet. Etter SNO si vurdering var arrangementet gjennomført i samsvar med dispensasjonen.

Vurdering av presedensverknader

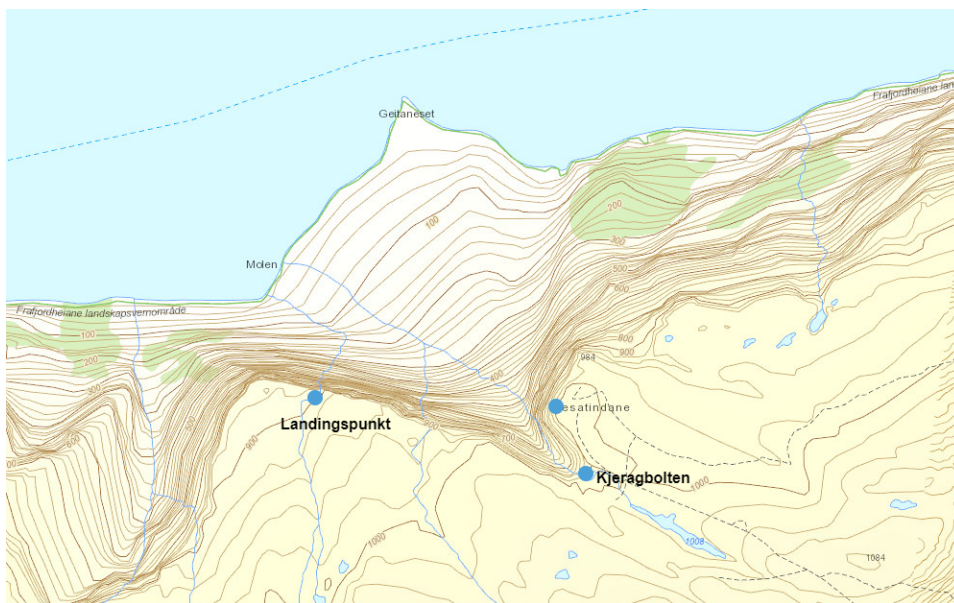
Heliboogie er eit eineståande arrangement i verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Aktiviteten var etablert før Frafjordheiane vart verna i 2004, og retningslinjer for arrangementet vart fastsett i forvaltningsplanen for området i 2007. Ein dispensasjon vil derfor ikkje ha presedensverknadar for Frafjordheiane eller nokon av dei andre verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for.

Naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

Den omsøkte landingsplassen ligg om lag 950 moh nær kanten mot Lysefjorden. Området består av mykje fjell i dagen og flekkar med skrinn vegetasjon. Hovudsakleg lav, mose og grasartar. Landingsplassen er lokalisert om lag 700 m nordvest for utkikkspunktet ved Nesatind og om lag 800 m nord for Kjeragbolten.

Kart over landingspunkt for Heliboogie, Kjeragbolten og Nesatind

Denne delen av Frafjordheiane blir i liten grad brukt av villreinen og denne låge bruken har vore mønsteret sidan 1990-talet. Dette blir og stadfesta av resultatane frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt (NINA rapport 694/2011). Her er det dokumentert at ingen av dei ni simlene som har nytta sørområdet har vore i nærleiken av området der arrangementet skal gjennomførast den tida dei hadde sendar. Heller ikkje nyare GPS data frå www.dyreposisjoner.no har registrert plott frå området.

I Norsk Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinsens arealbruk i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010) er det ikkje registrert villreintrekk i dette området.

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarende informasjon frå Temakart Rogaland. Her er det registrert ein hekkelokalitet for Tårnfalk i den bratte fjellveggen om lag 400m frå det omsøkte landingspunktet på toppen av Kjerag. Tårnfalk er i oppført som livskraftig i den nasjonale rødlista, men arten er svært sårbar for forstyrningar i nærleiken av reirplassen. Dette gjelder særlig for perioden for egglegging og ruging frå slutten av mai og ut juni.

Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjonen om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk rødliste for arter 2015 eller andre verdifulle arter. Det er heller ikkje informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk rødliste for naturtypar 2011 eller andre verdifulle naturtypar. Det er ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike arter og/eller naturtypar i det aktuelle område som kan ta skade av motorferdsla det er søkt om. I følgje Fylkesmannen i Rogaland (2001) er områda rundt Kjerag gjennomgåande artsfattige.

Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.asketadden.no). Her er det ikkje registrert kulturminne i nærleiken av den aktuelle landingsplassen.

Kunnskap om fotturismen på Kjerag baserer seg på NINA-rapport 1411 Brukerundersøkelse ved Kjerag sommar/haust 2017. Her kjem det fram at det er svært mykje ferdsle i dette området i samband med fotturisme. I følgje ferdselsregistreringar gjennomført av NINA var det om lag 55.000 besøkande på Kjerag i 2017-sesongen. På bakgrunn av tala frå 2017, vil det kvar dag være om lag 250 besøkande på Kjerag i perioden rundt 20. juni.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som godt på dei aller fleste områda. Samstundes har ein inga sikker kunnskap om utviklinga av talet besøkande på Kjerag. Både internasjonale og nasjonale trendar innan reiselivet tydar på at fotturismen på Kjerag vil auke i åra framover, men dette er ikkje noko ein kan vite sikkert. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor og bli tillagt vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. Det omsøkte tiltaket vil gå føre seg relativt nær dei registrerte hekkelokalitetane for tårnfalk, men på eit tidspunkt som gjer at det er liten fare for redusert hekkesuksess. I og med at det ikkje er registrert andre sårbare artar og naturtypar i på staden, vil desse helikopterturane, etter forvaltningssekretariatet si vurdering, berre i liten grad føre til større belastning på økosystemet i område.

Det er fare for at fotturistane som oppheld seg på Kjerag desse dagane vil dei kunne få ei redusert naturoppleving. Sjølv om avstanden til landingsplassen frå Nesatind og Kjeragbolten er 7-800 m, og svært få av dei besøkande går vidare enn Kjeragbolten og såleis kjem i direkte kontakt med BASE hopparane, vil ein både kunne sjå og høyre helikoptera når dei landar og tek av. Gjennomførte ferdselsregistreringar viser at fleirtalet av dei besøkande på Kjerag kjem frå utlandet og at dei berre besøker Kjerag ein gong. Det er derfor ekstra viktig at opplevinga av området kan skje utan forstyrring frå motorferdsel.

BASE hopp arrangement med helikoptertransport av hopparane, var ein pågåande aktivitet da Frافjordheiane landskapsvernområde vart oppretta i 2004. Nærare retningslinjer for helikoptertransportar vart såleis nedfelt i den første forvaltningsplanen for verneområdet frå 2007 og vidareført i den eksisterande frå 2015. Det er likevel viktig å påpeike at det i forvaltningsplanen opnast for at det kan søkast om helikoptertransport i dei to tidsvindauga, men at det er ein føresetnad at motorferdsla ikkje strir mot føremålet med vernevedtaket eller ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig. Samstundes har det gjennom dispensasjonane til arrangementet frå 2011-2019 blitt

etablert ein forvaltningspraksis som det etter verneområdeforvaltar si vurdering må være tungtvegande grunnar for å endre på.

Samstundes har det etter kvart blitt eit paradoks at det blir gitt dispensasjon til så mange persontransportar med helikopter til Kjerag, når det er en svært streng praksis i høve til persontransport elles i verneområda. Det er og eit stort paradoks at talet på helikoptertransportar under arrangementet er såpass høgt samstundes som talet på besøkande til Kjerag har blitt mangedobla. I tillegg har tidspunktet rundt 20. juni endra seg frå å ligge i førekant av turistsesongen til å bli ein del av hovudsesongen for fotturismen på Kjerag. Dermed har forstyrringane i samband med arrangementet blitt meir omfattande og påverkar mange fleire fotturistar enn det som var tilfellet når dagens forvaltningspraksis vart etablert. Dette er og ei konflikt som truleg vil auke i omfang ettersom satsinga på turisme i Lysefjordområdet truleg vil medføre stadig fleire besøkande på Kjerag. Mellom anna har Lysefjorden utvikling søkt om å få godkjent stien til Kjerag som Nasjonal turiststi. Det er heller inga langsiktig løysing å avgrense talet på dispensasjonar til arrangementet. Sjølv ei avgrensing på til dømes 20 helikoptertransportar om dagen vil medføre ei omfattande forstyrring av fotturistane på Kjerag, og denne type avgrensingar vil truleg gjere det vanskeleg å gjennomføre arrangementet.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. I høve til transportbehovet som er skissert i søknaden, vurderer forvaltningsmyndigheita bruk av helikopter som eit aktuelt alternativ, sjølv om BASE hopp frå Kjerag gjennomførast utan helikoptertransport resten av året. For framtida må det likevel leggst opp til eit arrangement som kan gjennomførast utan motorisert transport.

§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing.

Konklusjon

Det omsøkte tiltaket vil berre i liten grad ein negativ innverknad på verneverdiane knyt til naturmangfaldet i Frafjordheiane landskapsvernområde, og vil i liten grad komme i konflikt med verneføremålet på dette området.

På grunn av det avgrensa talet på dagar, flygeruta rett opp frå Lysefjorden og avstanden til Kjeragbolten og Nesatind, har forstyrringa av fotturistane i området fram til nå blitt vurdert til å være såpass avgrensa at ein har kunne gi dispensasjon. Samstundes vil det på grunn av den forventa veksten i talet på besøkande til Kjerag være stadig fleire fotturistar som vil oppleve forstyrring frå arrangementet. Ein er derfor nå ved eit punkt kor forstyrringa av fotturistane vurderast til å ha eit slik omfang at den omsøkte motorferdsla er i strid med verneføremålet. Det kan såleis ikkje gis dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48, første ledd.

Vedlegg

Landingsløyve Heliboogie 2020

Hei Alf

Her er tilbakemeldingen etter heliboogie 2019 På grunn av veldig dårlig vær så fikk vi ikke mer enn 168 landinger.

Det var betydelig mindre hoppere også i år sammenlignet 2018, omtrent halvparten.

Dere hadde jo oppsyn med oss denne gangen. Har dere fått noe tilbakemelding fra oppsynet?

Lurer også på om dere har hatt klager eller andre tilbakemeldinger i år?

Til: Roy Frivoll, Alf Odden SVR og Johanne Thu Forsand kommune Videre så ønsker jeg med dette å søke på ny landingstillatelse for Heliboogie 2020.

Vi planlegger Heliboogie fra med Onsdag 17.06.2020 til og med Lørdag 20.06.2020

Vil også presisere at 250 landinger er for lite hvis været slår til med 4 dager fint vær.

Ønsker med dette å søke om et ubegrenset antall landinger. Det ville vært utrolig tragisk å måtte stoppe etter to dager på grunn av en slik begrensning vi har hatt tidligere.

Håper på svar innen rimelighetens tid da det krever tid for oss å organisere og at gjestene trenger god tid til å planlegge for Heliboogie.

Mvh

Stein Edvardsen

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Kommunehuset, 4440 Tonstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 38 17 62 03
fmavgso@fylkesmannen.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/7657-0

Saksbehandler: Guro Sødergren

Dato: 11.09.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	31/19	18.09.2019

Oppfølging av tilbygg gjennomført uten tillatelse på eksisterende gjeterhytte ved Håheller gnr/bnr 62/455, Valle kommune- Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde.

Forvalters innstilling

Nomeland og Brokke driftehei v/Livar Ravndal må søke verneområdestyret dispensasjon til allerede gjennomførte byggetiltak på driftehytta ved Håheller. Det må og søkes om dispensasjon for oppstilling av campingvogna ved driftehytta dersom den skal stå der gjennom beitesesongen.

Byggetiltaket blir vurdert til å ha et såpass avgrensa omfang at det trolig ville bli gitt en dispensasjon etter verneforskriften. Verneområdestyret kan derfor akseptere etterbehandling av byggetiltaket.

Verneområdestyret vil behandle søknaden etter forskrift om vern av Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde pkt. 1.3 c mindre tilbygg til eksisterende bygninger og §48 i naturmangfoldloven for plassering av campingvogn.

Søknad må sendes til forvaltingssekretariatet innen 27 september 2019.

Saksopplysninger

Bakgrunn for saken

Sekretariatet mottok e-post fra Statens Naturoppsyn datert 2.juli 2019 med bilder av driftehytte ved Håheller, med spørsmål om ulike tiltakene som er gjennomført er behandlet etter verneforskriften.

Det er bygget syv hundehus som står fastmontert til den østlige hytteveggen og en platting 12,5 m² som er bygget utenfor inngangspartiet. Driftelaget har også en campingvogn stående permanent ilt barmarksesongen (figur 1).

Figur 1: Driftehytte på Håheller – Nomeland og Brokke driftehei i Valle kommune

Sekretariatet sendte e-post til «heiesjef» (Livar Ravndal) for Nomeland og Brokke driftehei datert 5.juli 2019 og ba om en redegjørelse:

SVR (forvaltingsstyremakten for verneområdene i Setesdal Vesthei) har registrert et par fasadeendringer ved driftehytte, Håheller.

Etter vår vurdering er det blitt laget platting og hundehus som utgjør en fasadeendring (se vedlegg), som er søknadspliktig etter verneforskrift for landskapsvernområde.

Det står også en campingvogn stasjonert like ved hytta, etter forskrift er plassering av campingvogner forbudt.

Ber om en redegjørelse for fasadeendringer og plassering av campingvogn.

Svar fra «heiesjef» i Nomeland og Brokke Driftehei, datert 5.juli.2019

Har gjort en del vedlikehold på driftehytta i forbindelse med at jeg overtok som heiegjeter igjen

Når det gjelder plattingen er dette noe som alltid har vært her men som nå er bytta med ny materialer. Det gamle var råttent og farlig å ferdes på. Bilder kan vise dette.

Hundegården ble bygget for at vi ikke skulle ha hunder springende rundt uten tilsyn med tanke på vei og annet. Før var der en hundegård som sto løs litt oppafor der hvor kempingvogna står. Den var også så råttent og lite pen at jeg så det som mye ryddigere å sette opp ny der Hundehuset ble bygget i god tro og tanken streifet meg ikke at dette var noe av betydning for noen.

Beklager på det sterkeste dette og håper jeg kan få beholde den slik den er.

Når det gjelder vogna er den satt der for å avlaste sengeplasser i vårjaging av sauer og til høstsamlinga. Om ikke dette er greit vil jeg følgelig fjerne vogna så snart dere sier fra om det.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde av 28.4.00.
- Forvaltningsplan for SVR, godkjent 2015.
- Naturmangfoldloven.

Hjemmelsgrunnlag

Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde ble vernet ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000.

Formålet med vernet går frem av kapittel III i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde:

- “1. Å ta vare på et sammenhengende, særpreget og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområder med et særpreget plante- og dyreliv, stølsområder, beitelandskap og kulturminner.
2. Å ta vare på et sammenhengende fjellområde som leveområde for den sørligste villreinstammen i Europa. “

Verneforskriftens kapittel IV punkt 1.1 forbyr inngrep som “*vesentlig kan endre landskapets art eller karakter*”. Forskriftenes opplisting under punkt 1.1 setter et generelt forbud mot nye bygninger og plassering av campingvogn.

Naturmangfoldloven § 48, dispensasjon når det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig:

Det er to vilkår for dispensasjon etter denne bestemmelsen og begge vilkårene må være utfylt for at dispensasjon kan gis:

- 1) Tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, og
- 2) Tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Styret for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Fráfjordheiene har forvaltningsmyndighet for Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiene landskapsvernområde.

Vurdering

Enhver handling som er i strid med et forbud eller pålegg i naturmangfoldloven, verneforskrift eller enkeltvedtak med hjemmel i disse, er å anse som en overtredelse av regelverket. Bygging uten tillatelse som i dette tilfelle er å karakterisere som en overtredelse.

Det er viktig at verneområdestyre følger opp overtredelser og helst skal dette skje så raskt forvaltningen får kjennskap til overtredelsen.

Naturmangfoldloven har flere bestemmelser om håndheving og sanksjoner ved brudd på regelverket som: retting og avbøtende tiltak, dirkete gjennomføring, tvangsmulkt eller miljøerstatning. Saken er av så liten karakter at verneområdestyret unngår disse virkemidlene i denne omgang.

Sekretariatet har hatt en dialog med Fylkesmannen i Agder om saken. En utbredt praksis med etterfølgende tillatelser kan gi et uheldig inntrykk av at det er «enklere å få tilgivelse enn tillatelse».

Verneområdestyre vurderer ikke overtredelsens omfang som stor, tiltakene som er gjennomført uten søknad vil med stor sannsynlighet fått dispensasjon etter verneforskrift og naturmangfoldloven. Overtredelsen er oppdaget og tiltakshaver har fått en advarsel, dette vil få en skjerpene effekt for dem og andre aktører i verneområde.

Konklusjon

Nomeland og Brøkke Driftehei må søkes om tiltakene som er gjennomført i ettertid. Overtredelsen er av så liten karakter at andre virkemidler mht til reaksjoner blir overdrevet. Tiltakshaver har fått en reaksjon som vil ha en skjerpene effekt for senere.

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Setesdalsmuseet Rysstad,
Setesdalsvegen 3273, 4748 Rysstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47
fmavjth@fylkesmannen.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2019/7135-0

Saksbehandler: Jørn Trygve Haug

Dato: 10.09.2019

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	32/19	18.09.2019

Søknad om landingsløyve for helikopter i samband med fiskeutsetting, 2/8 Enden i Bykle. Ingvil Hovden

Forvalters innstilling

Med heimel i naturmangfaldslova § 48 får Ingvil Hovden løyve til landing med helikopter ved Kaldsåvatn i Bykle for transport av fisk for utsetting. Løyvet gjeld for ei landing i perioden 1. oktober – 31. oktober 2019.

Vilkår:

- Så langt som råd skal flyging skje min. 300 over bakken.
- Om det vert observert villrein i aktuelle området må transporten utsettast til faren for forstyrning er forbi.
- Det må også søkast Bykle kommune for landingsløyve etter *Lov om motorferdsel i utmark*.
- Løyvet må takast med under transporten

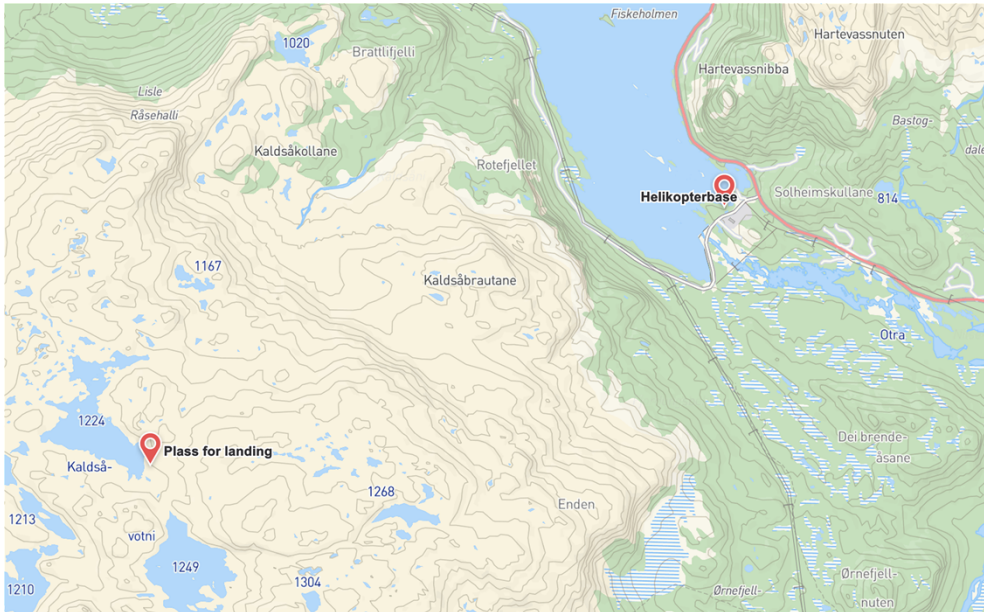
Verneområdestyret legg vekt på at det er tale om særns avgrensa transport der ulempa i første rekke er knytt til støy av forbigående karakter. Landinga vil såleis i liten grad ha negativ innverknad på verneverdiane i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde og kjem ikkje i konflikt med verneverdiane.

Saksopplysninger

Ingvil Hovden gnr.2, bnr. 8 i Bykle har søkt om landingsløyve for Helikopter ved Kaldsåvatn i Bykle. Føremålet med transporten er utsetting av fisk. Aust-Agder fylkeskommune har tidlegare gjeve løyve til slik utsetting. Opphavelag vart det søkt om ei landing i perioden 30. august – 30.

september. I område med villreinjakt er det praksis for at det ikkje vert tillate landing med helikopter i perioden 20. august – 30. september utover landing på utvalde plasser for henting av felt villrein. I forståing med søkar er difor transporten utsett til oktober.

Kart over landingsplass er teken inn nedanfor.

Forvaltar kan ikkje sjå at det er ein praksis for å gi landingsløyve i samband med fiskeutsetting. Av den grunn vert saka difor lagt fram for styret.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.4.00.
- Forvaltningsplan for SVR, godkjent 2015.
- Naturmangfoldloven.

Hjemmelsgrunnlag

Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000. Føremålet med vernet er etter kapittel III i Føreskrift om vern av Setesdal Vesthei- Ryfylkeheiane landskapsvernområde:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.
2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Motorisert ferdsel i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vert regulert av verneforskrifta kapittel 5.1.c kor det heiter at start og landing med motordrevne luftfarty er forbode. I verneforskrifta er det inga spesifisert dispensasjonsheimel for å tillate landing med helikopter for utsetting av fisk. Saka må difor handsamast etter naturmangfaldslova § 48. Av denne går det fram at forvaltningsmyndigheita kan gjere unntak frå vernevedtak om tiltaket ikkje strir mot verneføremål og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig.

Vurdering

Vurdering etter naturmangfoldlova

Etter § 7 i Naturmangfoldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltingsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfoldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Kunnskapsgrunnlaget (§8)

Kunnskapen om naturmangfoldet i området er henta frå lokalkunnskap, Miljødirektoratet sin naturbase (www.naturbase.no), samt frå NINA sitt pågåande GPS-merkeprosjekt. Ein har og nytta kartlegging gjennomført av Norsk Villreinsenter (NVS-rapport 6/210). Kunnskap om kulturminne i området støtter seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no).

Området Kaldsåvatn og Enden vert nytta av villrein gjennom store delar av året og særskild på vårparten. Området ligg også i kalvingssone for villrein (Vatnedalshei) med særskilde ferdselsrestriksjonar i perioden 25. april – 31. mai.

Forvaltar har ikkje informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk rødliste for naturtypar 2011 eller andre verdifulle naturtypar i området.

Ut frå omtalen ovanfor vurderer ein kunnskapsgrunnlaget som tilstrekkeleg til å fatte vedtak i saka. § 9 («Føre var prinsippet») vert difor tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

Økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10 i NML).

Området Enden ligg i mellom dei regulerte vatna Vatnedalsvatn og Harteavatn. Motorisert transport i området er i første rekke avgrensa til transport med snøscooter til eit fåtal driftshytter. Frå Harteavatn er det godkjend preparert vinterløype opp frå Harteavatn men denne har ikkje vore preparert dei seinare åra. Ferdsel til fots er i første rekke avgrensa til jaktutøving og sauehald.

Transporten har eit sær avgrensa omfang og ulempa er i første rekke knytt til støy av forbigåande karakter.

Kostnadane ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar (§ 11 i NML) og Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar (§ 12 i NML)

Forvaltar vurderar bruk av helikopter til å vera eit miljømessig godt alternativ til bruk av snøscooter. Reint praktisk må det og vera betre å sette ut fisk på hausten før isen legg seg.

Søkar er ansvarleg for at transporten vert gjennomført på ei miljømessig god måte.

Vurdering i høve til naturmangfaldslova § 48

Landinga skal skje i ein periode på hausten der viltet generelt er mindre sårbar for forstyrning. Det gjeld også berre ein transport. Så langt har det vore få søknader om motorisert ferdsel for utsetting av fisk i SVR. Det er såleis ikkje grunn til å tru at ein opnar for ein praksis som på sikt gir monaleg auke i bruk av helikopter for utsetting av fisk. Skulle dette endre seg kan det bli aktuelt at ein slike utsetting krev ein samla kultiveringsplan for større område.

Med bakgrunn i dette er vurderinga at landinga ikkje strir mot verneføremål eller vil påverke verneverdiane nemneverdig.

Konklusjon

Transport vil i liten grad ha negativ innverknad på verneverdiane i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde og kjem ikkje i konflikt med verneverdiane. Søknaden vert innvilga med ei landing i aktuelle periode

ST 33/19 Eventuelt